

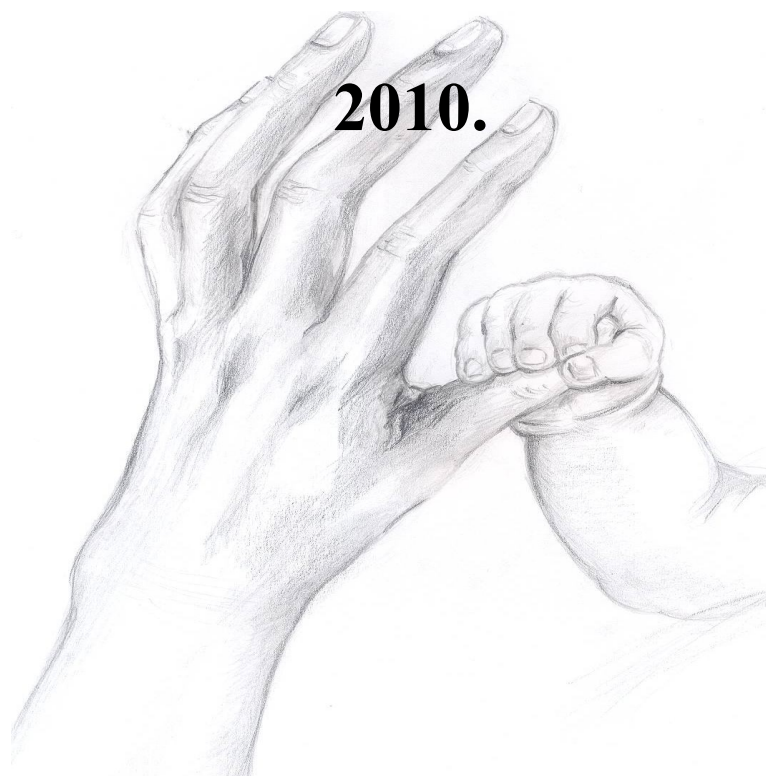

KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSÖDE
9330.KAPUVÁR ARANY JÁNOS U. 10/A
Tel:96/241-088 Fax: 96/ 241-088
E-mail: postmaster@kiralytoovoda.t-online.hu

„KÉZ A KÉZBEN”

Helyi Óvodai Nevelési Program

Készítette: a Király-tó Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete

Végrehajtásáért felelős: Szanati Jánosné intézményvezető

1. BEVEZETÉS

„Add a kezed, gyere velem”
(Vally István)

Kapuvár Magyarország Észak-nyugati szegletében elhelyezkedő kisváros, a Rábaköz 10.000 lakosú települése Győr-Moson-Sopron megyében. 1969. október 1. napjától város. Győr és Sopron között félúton helyezkedik el, a 85-ös főútvonal közepén szeli át. A várost a Fertő-Hanság Nemzeti Park észak felől övezi.

Infrastrukturális hálózata teljes egészében kiépült, a település logisztikai megközelítése jó. A múlt században Kapuvár lakosságának száma erősen ingadozott: először nőtt, majd csökkent. Tetőpontját a 80-as években érte el, azóta sajnos csökkenő tendenciát mutat.

1.1. Óvodatörténeti visszatekintés

Kapuváron az első kisdudóvót Zalka János megyés püspök adományokból hozta létre 1874-ben. A szatmári Szt. Vince rendű irgalmas apácák foglalkoztak a kisgyermekkel. A kisdudóvó a rend feloszlataáig működött.

Az államosítástól az 1980-as évek közepéig folyamatosan bővült a város óvodahálózata az igényeknek megfelelően. Minden városrészben működött óvoda.

Az 1990-es évek közepétől az önkormányzatot a gazdasági nehézségek, a költségigényes működtetés, a demográfiai tényezők arra készítették, hogy intézményeinek működését felülvizsgálja. Kapuvár Város Önkormányzatának képviselőtestülete 63/1999.(VI.14.) ÖKT számú határozata értelmében 3 óvodai csoportot megszüntetett, egyidejűleg megszüntette a város területén működő négy óvoda önállóságát, és egy integrált óvodát hozott létre, mely öt telephelyen 14 csoporttal, 350 férőhellyel, és egy 400 adagos főzőkonyhával kezdte meg működését.

2005-től az intézmény tovább bővült, 2005-ben a Bölcsődét csatolták intézményünkhöz mely szakmai önállóságát továbbra is megőrizte, majd Himod 2006-ban, Babót 2007-ben tagóvodaként csatlakozott.

2008. nyarán további két község, Osló és Vitnyéd óvodája tagóvodaként való működtetéséről állapotodott meg fenntartónk. A kistérségi feladatok ellátása tovább színesíti intézményünk működését. 2009. szeptemberétől *Veszény is tagóvodaként csatlakozott.*

Az intézmény névadására 2005. októberében került sor, nevünk Király-tó Óvoda és Bölcsőde. Nemcsak az óvoda elnevezésében, de a csoportneveink megválasztásában is törekedtünk a minket körülölelő hansági táj természeti értékeinek az őrzésére, ápolására.

1.2. Helyi Óvodai Program megírásának indíttatása

1999-ben a még önálló óvodák a Köznevelési törvény értelmében elkészítették saját nevelési programjukat. Az önkormányzat mindegyik óvoda programját jóváhagyta, majd ezt követően sor került az összevonásra. 1999. szeptember 1-én a tagóvodák az elkészített saját programjukkal indultak. 2001-ben elkészült a szakértő által minősített, a képviselőtestület által jóváhagyott „keretprogramunk”, amely összefogta a tagóvodák helyi nevelési programját, lehetőséget biztosítva arra, hogy elkészíthessük az intézmény egységes nevelési programját.

A nevelőtestület 2004. szeptemberében úgy döntött, hogy Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel című alternatív programot adaptálja. Sokat tanultunk, az évek során nevelőtestületünk összekovácsolódott, közben kerestük saját arculatunkat, melyben építettünk a helyi adottságokra, lehetőségekre. Nagy Jenőné szakmai tudása, elhivatottsága példakép előttünk.

Az elmúlt időszak tapasztalatait összegezve, „Az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” program megvalósításának vizsgálata során körvonalazódott, hogy nevelőtestületünknek belső indíttatása, igénye van a saját program elkészítésére. A szülők, a fenntartó is támogatta törekvésünket.

Nevelőtestületünk 2009. szeptember 1. óta dolgozik a „Kéz a kézben” helyi óvodai nevelési programunkkal. Az elmúlt egy évben szerzett tapasztalatokat értékeltük, elemeztük. Az eredmények igazolják törekvéseinket, és ezt a programunkban, a törvényi kötelezettségéből adódó felülvizsgálat során, hangsúlyosan is megfogalmaztuk:

- ❖ *Az óvodai életünkben a játéknak kiemelkedő szerepe van.*
- ❖ *Olyan szokás-és normarendszer kialakítására törekszünk, mely keretet biztosít a gyermeki személyiség teljes kibontakozására.*
- ❖ *A gyermeki személyiség fejlesztése során a kompetenciák fejlesztése az elsődleges célunk.*
- ❖ *A gyermeki jogok és alapvető szabadságok érvényesülésének maximális biztosítás alapvető.*
- ❖ *Óvodai nevelésünk a gyermek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében valósul meg.*
- ❖ *A megváltozott feltételekhez, kihívásokhoz alkalmazkodva az óvodának egyre inkább feladata önmagának fejlesztése, az innováció. Számunkra ez rendszerépítést, folyamatfejlesztést is jelent. Az óvodai innováció az óvoda létezésének, fennmaradásának feltétele.*

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996.(VIII.28.) Kormányrendeletet módosító 255/2009.(XI.20.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően a „Kéz a kézben „ Helyi óvodai nevelési programunk a felülvizsgálat után módosításra került. (a módosítások jelölése dőlt betűvel)

1.3.A névválasztás

Óvodánk nevelési programjának neve: Kéz a kézben helyi óvodai nevelési program.
A névválasztás fontos volt számunkra, hiszen ez tükrözi nevelő munkánk törekvéseit:

➤ Kéz a kézben a gyermekkel

Az óvodás gyermeket - életkori sajátosságait, egyéni fejlettségét tiszteletben tartva, önálló, szuverén személynek tekintve őt – *kiegyensúlyozott, szeretettel* légkörben, esztétikus, érzelmi biztonságot nyújtó körülmények között lehet nevelni, ahol elsősorban és *legfőképpen* játszik a gyermek. *A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, bizalom* övezi. Nevelő munkánk végső célja, a környezetében jól eligazodó, az eredményekért küzdeni tudó, a saját problémáira megoldást találó, a *különbözőség* elfogadására képes, nyitott, derűs, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

➤ Kéz a kézben a felnőttekkel

Az óvodánkban dolgozók egymást tisztelve, elfogadva, segítve együtt tevékenykednek nap, mint nap az óvodás gyermekeinkért. A szakmai hozzáértés és elkötelezettség, az őszinte emberi viselkedés védelmet, biztonságot jelent gyermekeink számára, és egyben garanciát jelent az óvodai nevelésünk értékeinek megőrzésére. *Létjogosultsága van minden olyan személyes, ill. nevelőtestületi fejlesztő szándékú elképzelésnek, mely a gyermekek érdekeinek biztonságát tiszteletben tartja.*

➤ **Kéz a kézben az intézményegységeink**

A nyíltság, a kreativitás, az együttműködés jellemzi a székhely óvoda és tagóvodák, illetve a tagóvodák egymásközi viszonyát is. Fontos, hogy mindannyian részesei legyünk a folyamatoknak, megmutatva értékeinket, tanulva egymástól, egymásért.

A tagóvodák szakmai és módszertani önállósága mellett fontos az összetartozás érzésének erősítése, az egymásra figyelés, a kölcsönös segítségnyújtás, mely közös szakmai programok szervezésén keresztül valósul meg. Az egészséges rivalizáció és becsvágy közösségünkben annyit jelent, hogy senki sem szeretne kevesebbet nyújtani a másiknál. *Az innovatív pedagógiai törekvéseket tisztelet, megbecsülés, befogadás övezi.*

➤ **Kéz a kézben a szülőkkel**

Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom, a tisztelet. A szülő számára a legfontosabbat, a gyermekét bízva ránk! Minden szülőben igyekszünk tudatosítani, s mi magunk is azzal azonosulunk, hogy a gyermek nevelése a család elsődleges és meghatározó feladata. Az óvoda ezt kiegészítve fejleszti, neveli, óvja és védi a gyermeket. A szülő partner az óvodai nevelésben.

➤ **Kéz a kézben a külső partnereinkkel**

Munkánkat a partnerek véleményének és igényeinek figyelembevételével végezzük. Mindezeket kielégítve kiváló szolgáltatást szeretnénk nyújtani.

1.4. Gyermekkép

Szeretnénk olyan kisgyermeket nevelni, akik megtanulnak együttműködni, alkalmazkodni, képesek gondolataikat megfogalmazni, kapcsolatot teremteni, akik érdeklődők, kíváncsiak, akikben él felfedezés és megismerés vágya, akik szeretik a természetet, kötődnek a településükhöz.

Szeretnénk érzelemgazdag, kiegyensúlyozott gyermekeket nevelni, akik testileg is egészségesen fejlődnek. Képesek önmagukat értékelni, másokat elfogadni.

Szeretnénk olyan gyermekeket nevelni, akik rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, képesek ezeket alkalmazni, és rendelkeznek az alkalmazáshoz szükséges képességgel, készséggel, attitűddel.

Törekszünk arra, hogy gyermekeink környezetükhöz való pozitív viszonyát tartalmasabbá tegyük, kialakuljon bennük a környezet tudatos védelme, tisztelete.

Olyan gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelést folytatunk, ahol minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, törekszünk a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek oldására.

Szeretnénk, hogy óvodás gyermekeink őszintén elfogadják, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes legyen számukra.

Az óvodáskor végére rendelkeznek életkoruknak megfelelő testi, lelki, szociális érettséggel, és készen állnak a sikeres iskolai tanulás megkezdésére.

1.5. Óvodakép

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket, ahol *fejlődésének és nevelésének optimális feltételei biztosítottak*: a kisgyermek jól érzi magát, mert biztonságot nyújtó, befogadó, elfogadó, segítő, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljű légkör van, ahol a gyermeket körülvevő környezet esztétikus és tiszta. *Segítjük a környezettudatos magatartás kialakulását az óvodánk tevékenységrendszerének kialakításával, a gyermeket körülvevő tárgyi környezetnek a formálásával.* Az egyén tiszteletben tartása mellett a társas viselkedés megtapasztaltatásával, gyakorlásával a gyermekek szocializációját kívánjuk segíteni.

Olyan óvodában kívánunk nevelni, ahova szívesen jönnek nap, mint nap a gyermekek és felnőttek egyaránt, ahol nemtől, vallási és faji hovatartozástól, társadalmi helyzettől függetlenül fejlődhetnek gyermekeink saját képességeik alapján.

Az óvodánk olyan pedagógiai környezetet kialakítására törekszik, ahol a különbözőség felé fordulás mindenki számára természetessé válik.

A gazdag mindennapok keretében olyan fejlesztő hatású tevékenységek szerveződnek, melyek a gyermek jellemző sajtoságaira épülnek. *Így közvetetten kívánjuk segíteni, hogy az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődjenek.*

2. HELYZETKÉP A KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE INTÉZMÉNYÉRŐL

2.1. Kapuvár

Kapuváron a székhely és tagóvodái a városrészek központjában helyezkednek el. A városrész gyermekeit fogadják és látják el. A gyermeklétszám megoszlása aránytalan.

Az **Arany János utcai központi óvoda** körzete a Fő téri óvoda megszűnésével kibővült, ez a legtöbb gyermeket nevelő intézményegység.

Az óvoda játszóudvara tágas, felszereltsége fejlesztést igényel.

Az épület felszereltsége, annak állaga jónak mondható. Folyamatos cserére, pótlásra, bővítésre azonban szükség van. Az épület karbantartására, felújítására sokkal több pénzre lenne szükség, mint amit a költségvetés évente biztosít.

Az Arany János utcai épületegyüttesben három intézmény működik (óvoda, bölcsőde, csecsemőgondozó), ezért a nap minden szakában nagy az autós forgalom. Ez zajjal, levegőszennyezéssel és veszéllyel jár.

A gyermekek összetétele vegyes képet mutat, tükrözi a városi lakosság sokszínű rétegződését. A jómódú, magasan képzett családok gyermekei mellett egyre több a csonka családból, munkanélküli- és romacsaládból érkező gyermek. Minden korosztályban előfordul egy-két nehezen kezelhető, magatartás problémával küzdő, veszélyeztetett kisgyermek.

A **Rákóczi u.-i tagóvoda** a gartai városrészen helyezkedik el. Környezete nyugodt, kertvárosi jellegű.

Az óvoda épülete folyamatosan lett bővítve két csoportosból négy csoportossá. Nincs torna szoba, de a szomszédos iskolában lévő tornatermet az óvodások is rendszeresen igénybe vesznek (testnevelés, néptánc).

Só-szoba is működik, melynek használata segíti a légúti betegségek prevencióját és gyógyulását. Az óvoda játszókertje szülői segítséggel szépül. Az épület tágas a nevelés által támasztott követelményeknek megfelelő, a gyermekek harmonikus fejlődését biztosítja.

Az Ifjúság u.-i tagóvoda a város lakótelepén helyezkedik el. 1973-ban épült, 4 csoportos, udvarral körülvett épület. Az óvoda épületét a nevelési-fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvónők esztétikusan rendezték be. A több funkciót betöltő csoportszobák alkalmasak a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra, pihenésre. A tagóvoda komfort fokozata jónak mondható.

Az épületet tágas zöldövezet veszi körül. Lég- és napfűrdőzés feltételei optimálisak. Az udvari játékok korszerűek, jól segítik a gyermekek egészséges életre nevelését, a szabad mozgásuk fejlesztését.

A gyermekek zöme a lakótelepi családokból, kisebb hányada a város más, távolabbi utcáiból érkezik. A családok nagy része munkás család, átlagos körülményekkel. Nagyobb eltérés a családok életvitelében mutatkozik. Az óvodába érkező gyermekek fejlettségi szintje változó, vannak kiemelkedően magas, illetve fejlődésben lemaradt gyermekek.

Mátyás király u.-i tagóvoda Kapuvár „házhelyi” városrészében családi házból kialakított épületben működik. 1957 óta, 1974-től kétszempörtös óvodaként.

A városközponttól 2 km-re található, környezete nyugodt, falusias jellegű. Kertek, gyümölcsösök és az állattartás is megfigyelhető.

Húsz év alatt az épület állaga megromlott.

Szülői, vállalkozói segítséggel a nyílászárók részleges cseréjére, árnyékolók építésére, az egyenetlen talaj rendbetételére került sor.

A játszóudvar tágas, szilárdburkolatú pálya és füves terület váltja egymást. A felújított udvari fajtékok kielégítik a gyermekek mozgásigényét, elősegítik a gyermekek harmonikus fejlődését.

2.2. Kistérségi tagóvodák

A Babóti tagóvoda 1929-ben épült családi házból átalakított óvodai épület. 1999-ig 2 csoporttal, azóta 1 csoporttal működik. A Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként 2006. óta biztosítja községünkben az óvodai nevelést.

Az épületet kívül, belül felújították. Tipikus falusi óvoda, mely a helyi adottságokhoz, a szülők igényeihez alkalmazkodva fogadja a gyermekeket.

A Himodi tagóvoda 1972-ben új épületben kezdte meg működését. 2006. óta óvodafenntartói társulás keretében a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként neveli a község óvodáskorú gyermekeit.

Az óvodába érkező gyermekek a falusi népesség rétegződését tükrözik. Fontos feladatunk a hátrányos helyzetből adódó hiányosságok feltárása. Segítő kezet nyújtunk a rászoruló szülőknek, gyermekeknek.

Játszóudvarunk a nevelési célok megvalósításának megfelelően van kialakítva, az eszközök egy része felújításra, fejlesztésre szorul.

Az Oslói tagóvoda

Oslói a Rábaköz évszázadok óta ismert és kedvelt búcsújáráshelye. Kapuvártól 10 km-re, a Hanság déli peremén fekszik. Lakosainak száma az elmúlt évek során csökken.

1965-66-ban épült az óvoda. Önállóan, majd alapítványi óvodaként működött. Az óvoda 2008-ban a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodája lett.

2003-ban a fűtés korszerűsítése, a külső, belső felújítás, a nyílászárók cseréje megtörtént.

A csoportszobák száma kettő, a nevelőmunka 1 csoportban történik, magas gyermek létszámmal. Az egyik csoportszobánk lehetőséget biztosít a csoportbontásra, és alkalmas tornaszobának is.

A benti tárgyi felszereltség jó, bútorzata korszerű, a játékok számát bővítjük, maximálisan szem előtt tartva a minőségi követelményeket is.

Az óvoda épületéhez tágas, rendezett udvar tartozik, felszereltsége is megfelelő, főként fából készült udvari játékaink vannak.

A szülőkkel való kapcsolat kiváló, így van lehetőség a folyamatos fejlesztésre, korszerűsítésre. A falu közösségi-életében az óvodánk mindig aktív résztvevő.

A Vitnyédi tagóvoda

Vitnyéd Kapuvártól 2 km-re, a 85-ös főút mentén fekvő, rohamosan fejlődő község.

Az óvoda 1960-ban épült. Jelenleg két csoporttal működik, az épületben konyha is üzemel.

Az óvoda épületét 1985 óta folyamatosan korszerűsítették, bevezették a gázt, megtörtént a nyílászárók cseréje.

Önállóan, később alapítványi óvodaként működött, majd 2008. óta a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodája lett. Jelenleg 2 csoportjában 4 óvónő és 2 dajka látja el a nevelési feladatokat.

Az óvoda az évek során aktív résztvevője volt a falu hagyományápolásának. Sok-sok hagyományörző tárgy, kép gyűjtése valósult meg a jelen számára.

A Veskényi tagóvoda

Veskény község első óvodájáról az 1930-as évek közepétől vannak ismereteink. Ez "Nyári Napközi otthon" volt, a mezőgazdasági munkák ideje alatt fogadta a kisgyerekeket. A folyamatosan működő óvoda alapítási éve 1952., a volt uradalom cseléd lakásából lett kialakítva.

1994-ben került átadásra a falu közepén a Polgármesteri Hivatallal egy épületben lévő, konyhával is egybe épített 766m² területű jelenlegi óvoda. A folyamatosan csökkenő gyerek létszám miatt a Fenntartó Önkormányzat 1995-ben megszüntetett egy csoportot. Pár év múlva a növekvő gyermeklétszám ismét lehetővé tette a két csoport működését.

Óvodánk 2009 szeptembere óta a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagintézménye. Két csoportban 3 óvónő és két dajka foglalkozik a gyerekekkel. Az óvoda udvara tágas, felszereltsége megfelelő. A szomszédos sportcsarnokot rendszeresen használják a gyerekek. Pár perces séta után már kiérünk a házak közül, a természetes környezetbe. Óvodánk gyerekei és dolgozói a faluközösségének aktív tagjai.

2.3. A Király-tó Óvoda és Bölcsőde adatai

Az intézmény neve: Király-tó Óvoda és Bölcsőde

Típusa: óvoda és bölcsőde

Az intézmény fenntartója:

- Kapuvár Város Önkormányzata
- Babót Község Önkormányzata
- Himod Község Önkormányzata
- Osli Község Önkormányzata
- Vitnyéd Község Önkormányzata
- Veszény Község Önkormányzata

Székhelye: 9330 Kapuvár, Arany J. u. 10/A

Tagintézmények:

- ❖ Kapuvár, Ifjúság u. 5.
- ❖ Kapuvár, Rákóczi u. 26.
- ❖ Kapuvár, Mátyás kir. u. 29.
- ❖ Babót, Fő u. 94.
- ❖ Himod, Fő u. 93.
- ❖ Osli, Rákóczi u. 16.
- ❖ Vitnyéd, Mátyás k. u. 2.
- ❖ Veszény, Fő u. 63.

Egyéb intézményegységei :

- ❖ Kapuvár, Arany J. u. 10./1. Bölcsőde férőhely: 20 fő
- ❖ Kapuvár, Szt. István kir. u. 13. Óvodák Gondnoksága
Központi ételmezési konyha

Az intézménybe felvehető gyermekek létszáma/csoportok száma

Székhely óvoda	100 fő/ 4 csoport
Rákóczi u.-i Tagóvoda	100 fő/ 4 csoport
Mátyás kir. u. Tagóvoda	50 fő/ 2 csoport
Ifjúság u. Tagóvoda	100 fő/ 4 csoport
Babóti Tagóvoda	25 fő/ 1 csoport
Himodi Tagóvoda	25 fő/ 1 csoport
Osli Tagóvoda	25 fő/ 1 csoport
Vitnyédi tagóvoda	50 fő/ 2 csoport
Veszényi tagóvoda	50 fő/ 2 csoport
Összesen:	----- 525 fő/ 21 csoport

2.4. Tárgyi feltételek

Kapuvári óvodaegységeink üzemeltetéséhez szükséges tárgyi feltételek rendelkezésre állnak.

Az óvodaépületekben az állagmegóvás érdekében folyamatos felújításra, karbantartásra van szükség. (lapos tető, nyílászárók)

Az óvodaépületek foglalkoztató- és kiszolgáló helyiségeinek mérete az átlaglétszámnak megfelelő, gyermekenként 2 m².

Az épületek nagysága az ellátandó feladathoz megfelelő. Elhasználódási foka változó, folyamatos felújításokkal szinten tartható.

Egységeink jelenlegi komfortfokozata jó. Évek óta gázfűtéssel rendelkezünk, fűtési rendszer korszerűsítése az épületekben gazdaságosabbá tenné a szolgáltatást.

Minőségében, mennyiségében fejlődött és cserélődött az óvodaegységek bútorzata, textíliakészlete. A csoportszobáink esztétikus környezetet biztosítanak a gyermekek neveléséhez. A szokás-szabályrendszerünket segítő eszközök: a csoportban használt tároló és tálaló eszközök, a tisztálkodási felszerelés a rendelkezésünkre áll.

Egyik egységünk sem rendelkezik tornaszobával.

A Rákóczi u. tagóvodánkban só-szoba működik.

Az óvoda udvarainak állapota, felszereltsége változó.

Az óvoda épületeiben, udvarain a tárgyi eszközök, felszerelések, a gyermekek biztonságát szem előtt tartva, olyan módon kerültek elhelyezésre, hogy a gyermekek számára hozzáférésük biztosított legyen.

A gyermekek óvodai tárgyi környezetével, annak természetes, igényes, esztétikus kialakításával a környezettudatos magatartásukat alapozzuk meg. A csoportszobáink, folyosóink díszítésekor valljuk, hogy a kevesebb többet ér. Törekszünk arra, hogy a természetes anyagok, népi motívumok beépüljenek közvetlen környezetünkbe is.

Az esztétikus külső és belső környezet biztosítása érdekében mindent megteszünk, melynek szinten tartását nem csak a fenntartó által biztosított költségvetési keretből kívánjuk megoldani. Ennek a tevékenységnek aktív részese az óvodai kollektíva, munkával és anyagi támogatással a szülői munkaközösség, a „Kapuvári óvodáskorú gyermekekért” Alapítvány, a patronálók és a pályázati lehetőségek.

Kistérségi tagóvodáink tárgyi felszereltsége jónak mondható. Az épületek felújítottak.

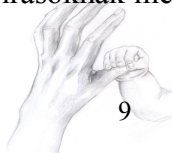
A Babóti és az Osli tagóvodánkban tornaszoba is kialakításra került.

A belső terek kialakítása, a játékeszközök minősége és mennyisége segíti a nevelőmunkát.

A játszóudvarok állapota jó, felszereltsége átlagos.

A fenntartó községek önkormányzatai magukénak érzik a tagóvodáinkat, fenntartói kötelezettségüknek lehetőségeikhez mérten maximálisan eleget tesznek.

Az Óvodák Gondnokságának, a főzőkonyhának tárgyi- személyi feltételrendszere a feladatok ellátásának és a törvényi előírásoknak megfelelő.

A gyermekek játékának eszközrendszere

A játékeszközök minden csoportban megfelelő szinten vannak. Ehhez hozzájárul az óvónők kreativitása, eszközkészítő munkája, és a szülők támogatása. Az egyes játékfajtákhoz, játéktémákhoz szükséges eszközöket, anyagokat, képességfejlesztő játékokat folyamatosan biztosítani kívánjuk.

A játékok, eszközök csoportszobai (udvari) elhelyezését mindenkor meghatározza a gyermekcsoport fejlettsége, egészségük megőrzése, védelme, miközben biztonságuk, kényelmük mellett mozgás- és játékigényük is biztosított.

A gyermekek tanulásának eszközei:

A tornaszobák hiánya ellenére jól kialakított és hasznos eszközrendszerrel rendelkezünk a mozgásfejlesztés területén.

Szintén nagyon sokat fejlődött a zenei eszköztárunk és a mesélés, verselés kellékei.

A vizuális nevelés kellékeit részben a szülők biztosítják.

Sokat kellene fordítanunk a környezet megismerésére és a matematikai nevelés eszközeinek a kialakítására, fejlesztésére. *Törekszünk olyan eszközök beszerzésére, melyek a gyermeki felfedezést, kreativitást, a gyakorlati problémamegoldást erősítik, arra adnak lehetőséget.*

A gyermekek mesekönyv, óvónők szakkönyv-ellátottsága:

Jelenlegi könyvállományunk sok szép értékes darabból áll, de az utóbbi években csak kevés könyvet tudtunk vásárolni. Célunk, a meglévőt megővni, a megjelenő új kiadványokból a nevelőmunkát legjobban szolgálókat beszerezni

Minőségi mesekönyvek vásárlására törekszünk, ezek mennyisége nem megfelelő. Ezt az időszakot próbáljuk úgy megoldani, hogy a gyermekek saját mese- és képeskönyveiket rendszeresen elhozzák az óvodába.

Szakkönyv-ellátottságunk közepes, ezen a területen is egyre több a saját könyv.

Videó szoba egyik egységünkben sincs.

Programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételeink a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről szóló 1/1998./VII. 24./ OM rendelet alapján adóttak.

A kötelező eszköz- és felszerelési jegyzéket a nevelési program 8. fejezete tartalmazza.

2.5. Személyi feltételek

Intézményünk valamennyi dolgozója a munkakörének megfelelő végzettséggel rendelkezik. A jelenlegi feladat ellátásához megfelelő a személyi állományunk.

Pedagógiai képesítéssel rendelkező óvónők száma: 42 fő felsőfokú végzettségű óvónő

Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajkák száma: 21 fő

Gondnokság, konyha

- 1 fő gazdasági vezető
- 2 fő gazdasági dolgozó
- 1 fő ételmezésvezető
- 4 fő konyhai dolgozó

A személyi feltételek szöveges bemutatása:

Nevelőtestületünkre az azonos gondolkodás, az összetartó erő, ugyanakkor egyéni belső indíttatású kreativitás a jellemző. *Tudjuk, hogy az óvónők elfogadó, segítő, támogató, attitűdje modellt jelent a gyermekek számára.* Emberi, szakmai elkötelezettség, következetesség határozza meg kapcsolatunkat. Tiszteljük egymás személyiségét, önálló nevelői eljárások megvalósítását, ha az a gyerekek érdekeit, fejlesztését, óvodai életük sokszínűségét, gyermekközpontú nevelését szolgálják. *Feladatunknak tekintjük a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek befogadása esetén a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseinek megvalósítását.*

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését speciális szakemberek segítségével végezzük. A nem pedagógus munkatársakkal összehangoltan dolgozunk, tiszteljük szakmai hozzáértésüket.

Nevelőmunkánk színvonalát növeli az évenkénti képzéseken, tanfolyamokon való részvétel, mely ismeretbővítést nyújt és jelent a nevelés minden területén.

A nevelői munkát segítő dajkák együttműködő készsége segíti, támogatja a napi tevékenységünket.

Az Óvodák Gondnoksága és a központi élelmezési konyha a gazdasági vezető irányításával segíti munkánkat. Minden itt dolgozó munkatársunknak, a beosztásának megfelelő iskolai végzettsége van.

3. NEVELÉSI FILOZÓFIÁNK

„A nevelés állandó lehetőségeket biztosítása
a felfedező megismerésre.”

3.1. Alapelveink

- Az egészséges óvodai környezet megteremtésével a gyermekenként változó testi-lelki szükségletek maximális kielégítése.
- *A gyermek egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatása során alkalmazott pedagógiai intézkedések mindig a gyermek személyiségéhez igazodnak.*
- *A gyermekek egyéni különbségeit (akár társadalmi, akár kulturális, akár biológiai) maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra építve alakítunk ki befogadó környezetet. A befogadó környezet egyben azt jelenti, hogy az óvodai nevelésünkben résztvevő valamennyi személy a kölcsönös együttműködés szellemében megismeri, értékékként fogadja el, és épít az egyéni különbségekre.*
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum.
- A gyermek fejlődését genetikai adottságok, egyéni érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- A fejlődő gyermeki személyiség emberi jogait, méltóságát biztosítani kell.
- Egyéni különbségek tiszteletben tartása, a *különbözőség* elfogadása.
- *Az óvodai nevelésben egyenlő hozzáférést kell biztosítani a gyerekeknek az óvodai élet minden területén.*
- A fejlődő gyermeki személyiséget különleges védelem illeti meg.
- A gyermeknek joga van személyisége teljes kibontakoztatására.
- Az óvoda a családi nevelést segítő, kiegészítő és korrigáló feladatot lát el.
- *A migráns gyermekek/nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális/multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét biztosítani kell.*

3.2. Alapvető cél, feladat

Alapvető célok:

- A 3-7 éves korú gyermekek nyugodt, derűs, szeretetteljes óvodai légkörben, tevékenységre serkentő, élményekre építő, inger gazdag környezet biztosításával a személyiségének fejlesztése, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- *A gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítésével a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus fejlődésének erősítése.*
- A gyermek és közvetlen környezete közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

Általános nevelési célok

- Az értelmi nevelés célja, hogy a gyermekek képesek legyenek az ismeretek befogadására, önálló értelmi tevékenységet tudjanak folytatni. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatának eredményeként alkotásokat hozzanak létre.

- Az erkölcsi nevelés célja az, hogy a szereteten alapuló értékrend érvényre jutásával segítsük a gyermeket abban, hogy saját magát és környezetükhöz való viszonyukat tudatosan és szabadon formálhassák.
- Az esztétikai nevelés célja, hogy a gyermekek tervszerű irányítással képessé váljanak a szép befogadására az őket körülvevő világban, az emberi alkotásban, és ők is a szép alkotására törekedjenek.
- Érzelmi nevelés és szocializáció
A gyermekek egymás közötti és felnőttekkel való viszonyát a szeretet érzelmei jellemezzék. Az elsődleges szocializáció helye a család, a másodlagos szocializáció helye az óvoda, ahol szakszerű irányítással a pusztán együttléttől eljutnak az együttműködésig, az együttműködésig.
A jó közösség kialakításának leghatásosabb eszközei a közös célok, hagyományok, szimbólumok megteremtése, közös ünneplés, a csoport életét szabályozó szokásrendszer, az értelmes fegyelem.
- Az anyanyelvi-kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozásával válik lehetővé. A gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalom iránti érdeklődést kelthetjük fel.

Általános nevelési feladat

- A gyermek testi, értelmi és erkölcsi szükségleteinek kielégítése során az erkölcsi-szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek alakításán keresztül a sokoldalú személyiségfejlesztés megvalósítása.

Erkölcsi-szociális érzelmek alakítása

- Teremtünk a gyermek önmegvalósításához teret, eszközt, mentesítjük a konformizmustól.
- Az életörömré való képesség példamutatással alapozható meg.
- Fontos az érzelmileg biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes és nyugodt, családi óvodai légkör, melyben sok a közös élmény, a közös felfedezés. Ennek során fejlődnek erkölcsi tulajdonságaik: együttműködés, együttérzés, figyelmesség, önállóság, barátság, szorgalom, a végzett munka öröme, kitartás, állhatatosság, sikerélmény, önzetlenség, megbecsülés, konstruktív társas kapcsolat fejlődése, jó és rossz megismerése, önmagunk és mások szeretete, a *különbözőség* elfogadása, érzelmekre épülő kapcsolatteremtés.

Esztétikai érzelmek alakítása

- Higiénikus gondoskodás biztosítása.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A természet szépségének felfedezése, a szép, esztétikus felismerésének erősítése.
- Ízlésformálás az óvodánk mindennapjaiban a személyi, környezeti esztétikában is jelenjen meg és fejlődjön a gyermek szép iránti igényéből.
- Művészeti élmények a belső látás élményéből, rácsodálkozási képességből fejlődjenek.
- Az esztétikai élmények, benyomások legyenek alkotói, formálói az értékítéletnek.

Intellektuális érzelmek alakítása

- A gyermek természetes kíváncsiságából fakadó érzelmi megnyilvánulások segítsék a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott befogadását.
- Fejlődjön a gyerekek kíváncsisága, utánzási kedve, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, gondolkodása, kreativitása, kitartása, gondolkodása.

Óvodánkban az erkölcsi, szociális, esztétikai, intellektuális érzelmek fejlesztése az óvodai életünket, nevelésünket áthatja a tevékenységünk keretein belül is.

3.3. A nevelés kerete

3.3.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- A gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása.
- Az óvodai tevékenységek megszervezésével a testi-szellemi fejlődés biztosítása.
- Egészségmegőrzés, testápolás, kultúrált magatartás megalapozása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás elősegítése.
- Testtartás javítása.

Az egészséges életmódra nevelés feladata:

- Gazdag, esztétikus tárgyi környezet kialakítása az egészségügyi előírásoknak megfelelően.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése.
- *A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése.*
- A helyes életritmus kialakítása az életkori sajátosságokat szem előtt tartó, rugalmas, következetes napirend és heti rend megtervezésével és megszervezésével.
- Táplálkozási, öltözködési, testápolási, pihenési szokásrendszer kialakítása.
- Mozgásigényük kielégítésével testi edzettségük, erőnlétük fejlesztése.
- *Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.*
- *Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása megfelelő szakember bevonásával, a szülővel együttműködve.*
- *A környezetük védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása*

Az étkezés megszervezése, lebonyolítása fontos feladata az óvónőnek. Az étkezési szokásrendszer korcsoportonként egymásra épülő. A kistányér, mélytányér, kanál magabiztos, megfelelő használatának kialakítása után kerüljön bevezetésre a kancsóból az önálló öntés gyakorlata, a villával, késsel, dupla terítéssel történő étkezés. A szalvéta használata váljon belső igényévé a gyermeknek.

- Az óvónő csoportjának igényeit, sajátosságait mérlegelve kialakíthatja a folyamatos reggeliztetés rendszerét.
- A fogmosás bevezetésére a fokozatosság legyen a jellemző, ehhez a napirendben megfelelő időkeretet kell biztosítani.
- A pihenés időtartama korcsoportonként differenciált. A gyerekek fogadják el, és tartásukban tiszteletben a csendes, nyugodt pihenés szokását.

A tevékenységek megszervezése:

A helyesen kialakított életritmus feltétele a gyermek harmonikus fejlődésének, felerősíti, támogatja annak pozitív alakulását. Rugalmas, a gyermekek életkori sajátosságait, igényeit, szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk, melyben érvényesül a folyamatosság és a kötetlenség. *Fontos a tevékenységek közti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Az óvodai életben a gondozásnak is kiemelt szerepe van.* Különös figyelemmel érvényesítjük az alvás-pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást. Törekszünk a várakozási idők minimalizálására.

A gondozás során az óvónő, a gondozást végző dajkával együttműködve nevel, kapcsolatot épít a gyermekekkel, tudatosan fejlesztve önállóságukat.

Táplálkozás

Az étkezésekre mindig azonos időpontban kerül sor, segítve és erősítve a táplálkozás feltételes reflexeit. Fontos az egyéni különbségek, a lemaradás megfelelő szintre hozása. A kulturált körülmények, eszközök biztosítása, a megfelelő időkeret, az óvónő-dajka összehangolt munkája szükséges ahhoz, hogy gyermekeink táplálkozási szokásai megfelelően alakuljanak. Az étkezés megszervezése, lebonyolítása fontos feladata az óvónőnek. Az étkezési szokásrendszer korcsoportonként egymásra épülő. A kistányér, mélytányér, kanál magabiztos, megfelelő használatának kialakítása után kerüljön bevezetésre a kancsóból az önálló öntés gyakorlata, a villával, késsel, dupla terítéssel történő étkezés. A szalvéta használata váljon belső igényévé a gyermeknek.

Az egészséges táplálkozás igény megalapozása érdekében minden csoportban, minden héten gyümölcsnapot tartunk. Ezen a napon a szülők hoznak egy-egy darab gyümölcsöt, amit aztán a gyerekek közösen fogyasztanak el.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. Fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk őket az önálló tisztálkodásra. Törekszünk az egyéni igények kielégítésére, a szükséges intimitás feltételeinek a megteremtésére. A mosakodás, fogmosás, fésülködés, WC-használat szokásrendszerét a csoport sajátos igényeit figyelembe véve a csoportvezető óvónők alakítják ki, és a nevelési tervekben ezt meg is fogalmazzák.

Öltözködés

Az öltözködési szokások, stílusok nagyon különbözőek. Az óvónők türelemmel, tapintattal segítik a szülőket abban, hogy gyermekük megfelelő ruhában élvezhesse az óvodai életet (ne legyen szoros, a szabad mozgást ne gátolja, ne legyen kényes, féltős a ruha, túlóltóztatás, stb.)

Az önálló öltözködés terén a gyermekek nagy különbségekkel érkeznek az óvodába. A „okos” segítségnyújtás, a biztatás, a türelem segít a gyermekek felzárkóztatásában.

Az óvodába váltó cipőt, váltó ruhát és torna felszerelést kérünk. Lehetőséget biztosítunk udvari cipő, csizma használatára, tárolására is.

Szabad mozgás

Mozgásos játékokat szervezünk a mozgásigény kielégítésére, mozgáskoordináció fejlesztésére. Rossz idő esetén, az épületen belül is próbálunk teret biztosítani a nagy mozgásigény kielégítésére (pl. folyosó).

Az egészséges életmódot erősítő mozgásos tevékenységekre, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Jó időben a testnevelés foglalkozásokat is az udvaron tartjuk.

Az egészséges életvitel szerves része a rendszeres mozgás.

Pihenés

Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének egyik feltétele. Erre a szülők figyelmét is felhívjuk, megelőzve a későbbi magatartási-viselkedési és tanulási rendellenességek egy részét.

A pihenés időtartama korcsoportonként differenciált. A gyerekek fogadják el, és tartásukban tiszteletben a csendes, nyugodt pihenés szokását.

Délutáni pihenés előtt minden nap mesélünk, altató zenét hallgatunk, ennek nyugtató hatása van.

Levegőztetés

Naponta, időjárástól függően, több órát, délelőtt és délután is kinn tartózkodnak a gyermekek a levegőn. Nagyon szeles időben, sűrű ködben, vagy ha a hőmérséklet -10 C° alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett, a gyermekek az épületben maradnak. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg. A megfelelő folyadékbevitelről folyamatosan gondoskodunk, nemcsak kánikula idején.

Egészség-betegség

Együttműködünk az óvoda orvosával a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. A beteg kisgyermek szüleit azonnal értesítjük, a szülő megérkezéséig biztosítjuk felügyeletét. Az SZMSZ határozza meg a beteg kisgyermekkel kapcsolatos teendőket, a betegség utáni óvodába lépés feltételeit.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Önállóan, felszólítás nélkül használja a WC-t, önállóan tisztálkodik.
- Vigyáz környezete rendjére.
- Szükség szerint, rendeltetésszerűen használ zsebkendőt.
- Ügyel az étkezőasztal esztétikumára, helyesen használja az evőeszközöket.
- Kialakul a gyermekben az esztétikus étkezés igénye.
- Igényévé válik a saját személye és környezete rendje, gondozottsága.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.

3.3.2. Érzelmi és szociális nevelés, társas kapcsolatok

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmi befolyásolják, ezért fontos, hogy a többi gyermekkel és a felnőttekkel való kapcsolata során pozitív, kedvező hatások, élmények érjék. A társas kapcsolatok alakulása során fontos, hogy a gyermek találja meg helyét a közösségben. Lehetősége van a csoporttal való együttműködésre, ugyanakkor – ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhet. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

Célja:

- Már az óvodába lépéskor érje kedvező hatás a gyermeket: védettség, biztonság, jó közérzet.
- A gyermek-felnőtt kapcsolatát pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Fejlődjön pozitív énképük, én-tudatuk.
- A gyermek egyéni igényeit figyelembe véve, a közösségi érzelmeinek, beállítódásnak, magatartásának formálódása a csoport szokásai alapján.
- Erősödjenek, gazdagodjanak a gyermek erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális érzelmei.
- Pozitív értékrend kialakulásának a megalapozása.

Feladata:

- Az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig *érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, otthonos, kiegyensúlyozott szeretettel* környezet biztosítása.
- Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése.
- Az óvónő-gyermek, *gyermek-dajka*, gyermek-gyermek kapcsolatai, társas kapcsolatok formálása, erősítése, körültekintés, gyöngédség, megértés, türelem, szeretet, barátság, megtartó képesség formálása.
- *Segítse az óvoda a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, önkifejező önérvényesítő törekvéseit támogassa.*
- A közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás kialakítása.
- Sajátos törődést igénylő gyermekek nevelése, kezelése.
- A *különbözőség* elfogadására, *tiszteletére* nevelés.

Tartalma

Kiegyensúlyozott szeretettel léghkör, gazdag, tevékenykedtető óvodai élet. Közös élmények segítik a felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatának fejlődését.

Rendszeres óvodába járás előtt javasoljuk a szülőknek, hogy napról napra szoktassák be gyermeküket. A óvodai *befogadás* időszaka meghatározza a gyerekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe való beilleszkedéséhez. A szülőkkel megbeszélve, az óvónő lehetőséget adhat arra, hogy a gyermek a szülővel együtt ismerkedjen meg az óvodával. Mindig az adott körülményeknek megfelelően döntsön az óvónő. A *befogadás* ideje alatt a gyermekek elhozhatják azokat a tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak. A *befogadásban* mindkét óvónő és a dajka is vegyen részt. Ez az átmeneti időszak addig tart, amíg a gyermeknek erre szüksége van, a *befogadás* ütemezése az óvónő kompetenciája.

A csoportba érkező új gyermekek fogadására fel kell készítenünk a csoportot is, ami azért fontos, hogy ne legyenek féltékenyek új társaikra, másrészt sokat segíthetnek a *befogadásban*,

megkönnyíthetik az új gyermekek beilleszkedését, *miközben önmaguk is fejlődnek, befogadóvá válnak.*

A Köznevelési törvény lehetővé teszi a 2,5 éves gyermekek óvodai felvételét. A gyermek életkorának kiterjesztéséből adódó feladatokat egyéni befogadási tervek elkészítésével oldjuk meg.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokás- és normarendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos egyéni színezetű légkört biztosít, és ez mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. A gyermekekkel együtt alakítjuk a közösségi szokásokat, szabályokat. Fokozatosan, tervszerűen ismertetjük meg, gyakoroltatjuk az udvarias viselkedés szabályait, normáit. Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élményeket biztosítunk.

A gyermekeknek legyen lehetőségük minél többször **érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet** választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kíváncsiságot, motorizációs állapotot. Az érdektelen gyermekekre szenteljen figyelmet az óvónő, hogy mielőbb kiderítse érdektelensége okát, mert befolyásolását csak így tudja elindítani.

Az egyes tevékenységek során biztosítjuk, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben, emberi környezetben a jóra, szépre, óvja, tisztelje és ismerje, becsülje azt. *A szülőföldhöz való kötődés, a lokálpatrióta magatartás* kialakítására, megalapozására minden lehetőséget beépítünk óvodai életünkbe.

Folyamatosan kommunikálunk a gyermekekkel, biztosítjuk az állandó személyes érintkezést, erre biztatjuk őket társas kapcsolataikban.

Az óvónő, és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modellértékű a gyermekeknek és a szülőknek. Az óvónő a gyermekek közösségének irányítója, személyiségének modell értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkentője a gyermeke egyéni fejlődésének, miközben maga is a közösség tagja. Az óvónő magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi befolyásolását.

A közös tevékenységek folyamatában az óvónő ügyeljen arra, hogy a gyermek én-tudata megerősödjön, én-képe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék. Az óvónő konkrétan, akár egy-egy sajátosság megfogalmazásával mondjon véleményt, értékelést a gyermekekről. **A gyermekek teljesítményét önmagukhoz mérve értékeljük, segítjük** próbálkozásait. Az óvónő magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

Az óvónő ébresztgesse és fejlessze a gyermek egyéni sajátosságait. A gyermekek egymás iránti érdeklődését, az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét segítse. Alakítson ki erkölcsi értékeket, ismertesse fel a jót-rosszat, segítse az őszinteség, igazmondás, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, igazságérzet kialakulását.

Igyekszünk elfogadtatni társaik esetleg a többiektől eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, szokatlan kíváncságait, különleges állapotát. *A nehezen szocializálható, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek neveléséhez szükséges speciális ismereteket, a sajátos törődést, megfelelő szakemberek bevonásával biztosítjuk. A nemzeti és kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek szocializációja különösen nagy pedagógiai tapintatot igényel.* A szülői megerősítésre különösen szükségünk van e feladatok megvalósításában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, óvodájukhoz, és ez cselekedeteikben is megmutatkozik.
- Igényükké válik a helyes viselkedés, szokások, szabályok betartása.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- Igényükké válik a tevékenységekben való aktív részvétel és együttműködés.
- A tevékenységet komoly feladatuknak tekintik, és felelősségtudattal végzik és fejezik be.
- Nyugodtan ülnek és figyelnek egymásra és a felnőttekre.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját és mások tetteit és magatartási példáit.
- Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- A felmerülő akadályokat képesek legyőzni.
- Eligazodnak a közösségben, tudnak beilleszkedni, alkalmazkodni, kapcsolatot teremteni.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3.3. Anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés és az értelmi képességek fejlesztése az óvodai élet egész folyamatában, valamennyi óvodai tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi, értelmi nevelés, fejlesztés áthatja az óvodai nevelést, kiemelt jelentősége van, mert a nevelés keretének és a gyermeki tevékenységrendszernek is a tartalmát képezi.

Célja:

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, szabálykövetéssel.
- A korosztály műveltségi anyagának elsajátítása.
- A gyermekek képesek legyenek az ismeretek befogadására, önálló értelmi tevékenységet tudjanak folytatni.
- A gyermek spontán érdeklődésére alapozva a tanulási vágy kialakítása, a befogadást segítő értelmi képességek fejlesztése.
- A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatának eredményeként alkotásokat hozzon létre.
- Az anyanyelvi fejlesztés, és a kommunikáció életkorokra jellemző szinten való alakítása.
- Iskolai életre való felkészítés.

Feladata:

- A gyermek spontán tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerbe foglalása tapasztalat- és élményszerzések lehetőségeinek biztosításával. Ezen keresztül fejlődjenek egyre pontosabb és valóság-hű észleléseik, koncentrált figyelmük, reprodukív emlékezetük, problémamegoldó kreatív gondolkodásuk.
- A gyermeknek, a szervezett, játékos, tevékenységek révén, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.

- Az érthető, kifejező, beszéd készségének kialakítása, fejlesztése, a *spontán szerzett ismeretek rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.*
- *A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése: a gyermeki beszédkedv, a gyermek meghallgatásának, a gyermeki kérdések érvényesülésének és válaszhoz való jogának biztosításával.*
- *A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkört teremtünk, keressük az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmait.*
- *Őszinte örömmel és odafordulással fogadjuk a gyermekek szóbeli megnyilvánulásait, bátorítjuk a félénkebbeket.*
- Szókincsük bővítése.
- A magyar nyelv ápolása, szépségének megéreztetése.
- *Beszédünkkel modellt nyújtunk, sok szinonimát használunk.*
- *Anyanyelvünk szabályai szerinti tagolással, természetes gesztusokkal és mimikával beszélünk.*
- Bármilyen fejlődési zavar, akadályoztatás esetén szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasoljuk.

Az anyanyelvi nevelés tartalma

Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört valósítunk meg. A nap során bármikor lehetősége van a gyermeknek a beszélgetésre, hiszen az anyanyelv a legfontosabb eszköze az emberek közötti kapcsolatteremtésnek, kommunikációnak.

Kialakítjuk a beszélgetés viselkedési normáit, követelményeit (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, hangerő, stílus, stb.).

A hangok tiszta ejtésének gyakoroltatása, a *megfogalmazások javítása helyes minta és szabálykövetéssel* spontán élethelyzetekben, játékosan történhet (direkt javítás elkerülése). A beszédhibák javítása érdekében együttműködünk a logopédussal. Anyanyelvi nevelés kiemelt eszköze: a mese, vers, dramatikus játék.

A környezet tiszta, szép, stílusos beszéde mintát nyújt a gyermeknek.

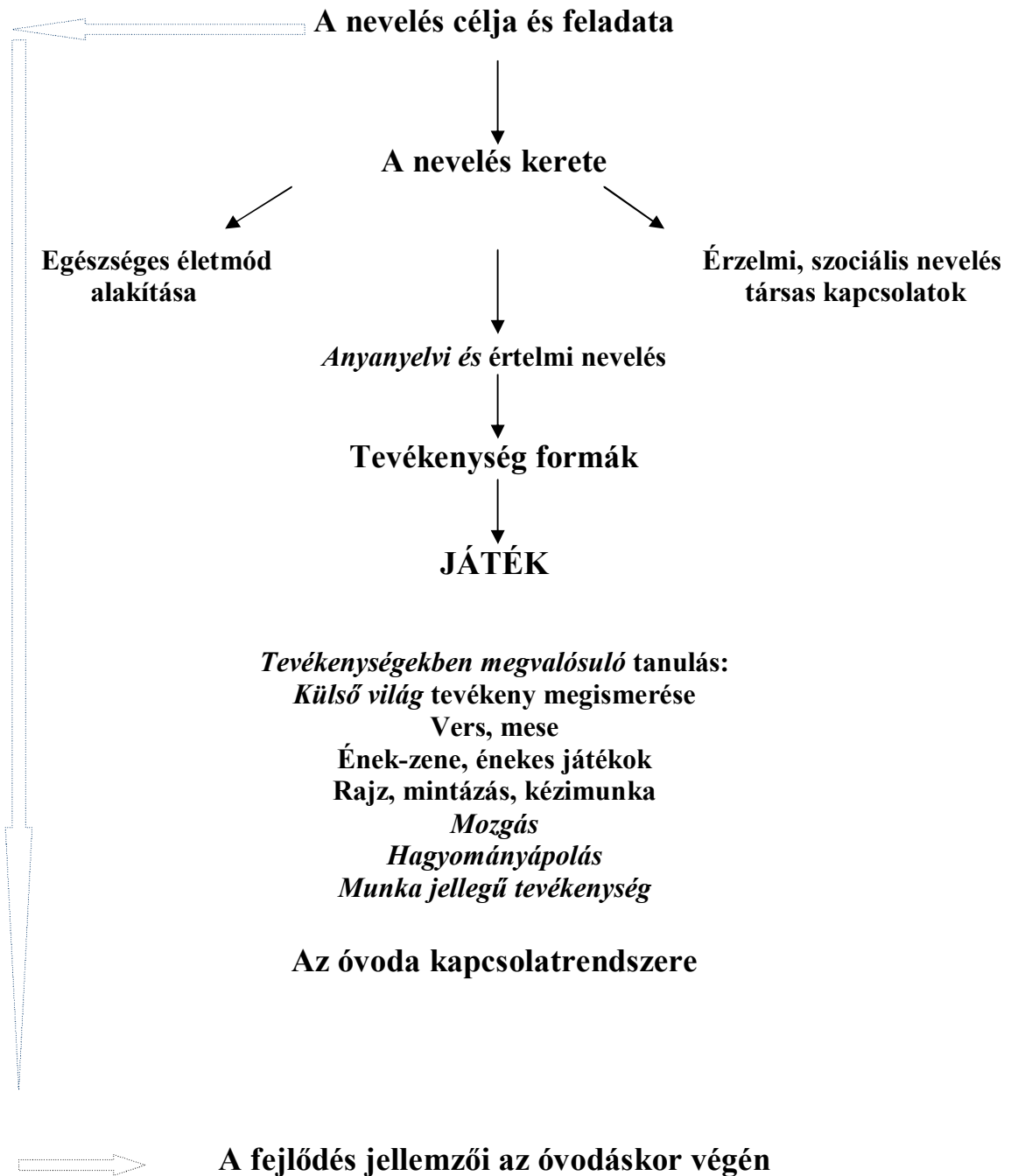
Az értelmi fejlődés során az óvoda gyermeknek el kell érnie az észlelés, finommozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyekhez a nyelvi szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Aktívan használják kibővült szókincsüket.
- Összefüggően mesélnek, beszélnek.
- Megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal folytatnak beszélgetést.
- A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk.
- Tisztán, tagoltan, érthetően fogalmaznak.
- Beszédritmusa megfelelő;
- Szükségeit érthető formában megfogalmazza;
- Beszéde folyamatos, helyesen alkalmazott kötőszavakkal;
- Szókincse megfelel az elvárható életkori jellemzőknek;
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- Minden szófajt használ;
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.

3.4. A program rendszere

4. Programunk tevékenység formái

4.1. Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek személyiségfejlesztése a játékon, *tevékenységeken* keresztül történik. A játék a gyermekek számára örömforrás. *A játék pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.* A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

4.1.1. Játék

Célja:

- Az átélt tapasztalatainak, vágyainak kibontakoztatása. Annak elősegítése, hogy a gyermekek szimbolikus formában fejtsek ki fantáziájukat, élményeiket, ötleteiket.
- Nyújtson örömeleményt a játék, amely érzelmi szinképüket gazdagítja. Váljon gazdagabbá, sokrétűbbé, gördülékenyebbé a játék.
- A gyermekek gondolkodásának, értelmének fejlődését, személyiségének formálását leginkább a játékon keresztül valósítjuk meg. A játék úgy segítse a kisgyermek fejlődését, hogy az átélt tapasztalatok, vágyak kibontakoztatása révén, a gyermek állja meg a helyét ebben a modern világban, sajátítsa el az új és még újabb életformákat, sokoldalúvá váljon. Örömet, megnyugvást találjon a játékban, ami érzelmi világát gazdagítja.

Feladatok:

- *A szabad játék túlsúlyának biztosítása a napi rend megfelelő alakításával.*
- *A játékhoz szükséges feltételek biztosítása. A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának a biztosítása a szabad játékban.*
- *A gyermek beszédkészségének fejlesztése a játékban.*
- *A gyermek játéklehetőségeinek gazdagítása (gazdag fantáziájuk miatt szinte korlátlan). Meghitt kuckók, sarkok, motivációk és játéktér képességének célirányos fejlesztése.*
- *Társas kapcsolatok kialakítása a kapcsolatteremtésben és együttjátásban. Közvetlen környezet élménynyújtási lehetőségei a gyermekek gyűjteményei.*
- *Játékokhoz szükséges eszközök biztosítása, érdeklődést felkeltő és variálható játékszerek. *A játékszereket, eszközöket minden gyermek számára hozzáférhetően legyenek elhelyezve.**
- *Önkéntes, örömmel végzett tevékenységi formákban, kreatív ötleteinek szabad kipróbálása.*
- *A szocializációt és az értelmi fejlődést segítse (és egyben tükrözze is azt).*
- *3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták gazdagítása, *élményszerzési lehetőségek biztosítása a gyakorlójátékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, az életkori sajátosságok figyelembevételével.**
- *A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.*

A játéklehetőségek gazdagítása:

A gyermek játéklehetőségeinek határa – éppen a gazdag fantáziájuk miatt - szinte korlátlan. Az óvónő törekedjen arra, hogy a gyermek játékában a kíváncsiság megmaradjon. A gyermek nevelése és fejlődése akkor megfelelő, ha a felfedező vágya, kíváncsisága és érdeklődése soha nem hagyja el. Minden játékba találja meg a lehetőséget, hogy bármikor, bármi lehet.

A játék helye:

Az óvónő a gyermekekkel közösen alakítsa ki az ideiglenes és állandó játszóhelyeket. A csoportszobákban elhelyezett bútorok legyenek könnyen áttekinthetők, esztétikusak. A gyermekek kezdetektől szokják meg, hogy környezetük igényük szerint átalakítható, formálható. Az udvari játékoknál az óvónő segítse a játékok kibontakozását és továbbfejlődését.

A játékszerek:

Legyenek esztétikusak, feleljenek meg a gyermekek igényeinek, keltsék fel az érdeklődést. Nem fontos, hogy valóság-hűek legyenek. Idézzék fel a valóságos tárgy képzetét, és feleljenek meg az adott korcsoportban a játék funkciójának.

A gyermek társas kapcsolatainak és játéktartalmának alakulása a közösségben:

- A gyermek társas élete a kevés számú csoportoktól a nagyobb létszámú csoportokig fejlődik. A csoportok egyre szilárdabbá válnak.
- A történet nélküli játékot, történettel rendelkező játékok váltják fel.
- A személyes élet és a legszűkebb környezet életének visszatükrözésén túl, megjelenik a társadalmi élet visszatükrözése.

A játék témája:

A játéktéma forrása mindig a valóság, a gyermek élményei. A csoportos játékhoz azonos egyéni élményekre van szükség. Meg kell találni a lehetőséget, hogy a gyermeket közös élményben is részesíthessük. A játékban az a legfontosabb, hogy a gyermek élvezze, és a játékon keresztül éli meg magát az életet, ezért az a cél, hogy a gyermek minden tevékenységet játékként élhessen meg.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvónő is vállaljon szerepet ebben. A kicsik játékában kapjon helyet a papás-mamás, orvosos, fodrászos, kalauzos játék. A gyerekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a „minta” helyzet megismeréséhez. A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak.

Az óvónő a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, kellékeket közösen készítse el a gyermekekkel. A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenjen meg barkácsolás. A gyermekek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság, s éljék át az „én készítettem” alkotás örömét. A gyermekek játszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi játékokat és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók.

Az óvónő tervezzen olyan szabályjátékokat is, amelyek a gyermekek mozgásigényét kielégítik. A nagyobb gyermekeknél dominánsan jelentkeznek az érzelemmel telített szerepjáték, a „minta” helyzet, melyhez különösen erős képzeleterő társul.

A szerepjátékot és a dramatizálást egészítsék ki az építő-konstruktív játékok. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre.

Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat, a gyermekek is hozzanak létre szabályokat. Legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is!

A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben:

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd alakítására. Az óvónő szerepvállalásai modellértékűek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (pl.: mimika, gesztus), hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében.

Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókincs, kifejező készség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játék, fonéma-hallásfejlesztő játékok, légzési technikát fejlesztő játékok, szinonimakereső játékok, stb.).

Az óvónő játéksegítő módszerei:

Az óvónő tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás érvényesülését.

Az óvónő gazdag módszertana, tapasztalata segítségével döntse el, hogy a játékidőben milyen funkciót tölt be (csendes szemlélő, aktív résztvevő).

Az óvónő játéksegítő módszerei legyenek szituációktól függőek.

A gyerekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyerekek problémamegoldóak, az óvónő irányítása legyen a játékot követő, szemlélő, hagyja a gyerekeket cselekedni.

Kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá - az óvónő legyen játékkezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó.

Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az óvónő avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni, együttműködni.
- ❖ Játékukban képesek a cselekvések összehangolására.
- ❖ Tiszteletben tartják egymás játékötletét, játéktevékenységét.
- ❖ Megértik, elfogadják társaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- ❖ Képesek a játékeszközök megbecsülésére a játékeszközök rendeltetésszerű használatára.
- ❖ Alkalmazkodnak a saját és mások által felállított szabályokhoz.
- ❖ Erősödnek erkölcsi tulajdonságaik.
- ❖ Sikerélményeik pozitívan befolyásolják önbizalmukat.
- ❖ Játéktevékenység közben fejlődik kommunikációs képességük.
- ❖ Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, jellembeli és akarati tulajdonságuk.
- ❖ Képesé válik a stressz-kezelés módszereinek gyakorlására.

4.1.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás pszichikus funkció, mely óvodáskorban nem szándékos. A 3-7 éves gyereket természetes kíváncsiságból kiinduló tanulási vágy jellemzi. *Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzások, spontán tevékenység. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán végzett tevékenységekben valósul meg. A tanulásban az óvónő épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.* Szem előtt tartjuk a kisgyerekkori tanulás főként a játékba integrált, örömteli, cselekvésen alapuló, egyéni és sajátos módját.

Célja:

- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- *A gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése.*

Feladat:

- A gyermekhez igazodó, megértő, támogató felnőtt segítségével a gyermek megszerezze az ismereteket és többszöri sokoldalú tapasztalással, megközelítéssel azok bevésohdhessenek.
- A kreatív gondolkodás fejlődésének elősegítése érdekében a tanulás játékos jellegének biztosítása.
- *A tevékenységekben megvalósuló tanulás során a teljes személyiség fejlesztése. A pedagógiai intézkedések mindig a gyermek személyiségéhez igazodjanak.*
- *Lehetőség nyújtása a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.*
- Segítségnyújtás, olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben a gyermekek saját teljesítőképességüket is megismerhetik.
- *Az óvónő a gyermeket a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse.*
- Az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban megfelelő szervezeti és időkeretek biztosítása.

A tanulás formái:

- ❖ az utánzások, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- ❖ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ❖ a cselekvéses tanulás;
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ❖ a gyakorlati problémamegoldás.

Az **utánzások, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás** folyamatában, a szokások alakításában az óvónő a főszereplő. *Elfogadó, segítő támogató, attitűdje a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.*

Spontán, játékos tapasztalatszerzés

A gyermek a tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, ismeretek, benyomások során tanulnak, ezáltal fejlődnek. Ezen szociális és intellektuális élmények, tanulási képességek fejlesztése az óvónő feladata. Az óvodás gyermek értelmi képessége, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása, leginkább a játékon keresztül fejlődik.

A játékban olyan szervezett tanulási helyzeteket biztosítunk, melyben az óvónő irányítja ismeretszerzésüket. A játékba integrált tanulás a gyakorlatban úgy valósul meg, hogy a gyermek, az óvónő által kezdeményezett tevékenységek után, szabadon visszatérhet a játékba, hiszen a játékeszközök elrakására nem kerül sor a tevékenység megkezdése előtt.

A **cselekvéses tanulás** során minden gyerek partner lesz, függetlenül attól, hogy honnan jött és mennyire motivált a tanulásra. *A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.*

Ehhez társulnak olyan szervezett, tanulási lehetőségek, mint az **óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, a gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzés**. A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt, anélkül, hogy kárt tenne benne, hiszen *nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk*. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, dajka) példája elengedhetetlen.

Gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Ennek alapja az, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

Óvodán kívüli tapasztalatok éppen úgy forrásai a szociális tanulásnak, mint maguk a tárgyak, amelyek alapjai a tevékenységeknek.

Az óvodai tanulási stratégia számol az óvodás gyermekek: tanulási sajátosságaival, annak játékos jellegével, nagyfokú motiváltságával, a cselekvéses tanulás jelentőségével a kognitív fejlődésben. Figyelembe veszi: a spontán úton szerzett ismeretek körét, a meglévő gyermeki képességeket, egyéni eltéréseket. Épít: az óvodai tanulás szervezeti kereteinek, szervezeti formáinak és módjainak sajátosságaira. Az óvodai tanulás szervezeti kerete, formája és módja egymást feltételezve biztosítja a gyermek szocializációjának kibontakozását. A gyermek tanulásának tárgyi forrása a természeti és társadalmi környezet.

Az óvónő törekedjen arra, hogy a gyermekek gyakran kapjanak buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést.

Az óvónő mindig konkrétan értékeljen!

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét!

Az óvodában ne kerüljön sor tárgyi jutalmazásra!

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Ismeretszerzés mellett fejlődik akarata, kitartása, önismerete, kifejezőkészsége, önértékelése, kapcsolat kiépítése, problémamegoldása, magabiztossága, döntéshozó képessége.
- ❖ Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, jellembeli és akarati tulajdonságuk.
- ❖ Reális énkép kialakulásának elősegítése.
- ❖ Pozitív viszony kialakítása a környezettel.

A **heti rend** tartalmazza azt, hogy a gyermekek napi tevékenységrendszerébe hogyan épülnek be az *óvónők által kezdeményezett tevékenységi formák, milyen szervezeti és időkeretben valósulnak meg ezek* A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak.

A csoportok heti rendjének összeállításakor az óvónők egyeztessenek a többi csoport óvónőivel, hogy a felmerülő eszközigény kielégítése zökkenőmentes legyen.

Délelőtti játékba integrált tanulás:

- <i>külső világ</i> tevékeny megismerése	- heti 2 alkalom
- vers, mese,	- heti 5 alkalom
- rajzolás, mintázás, kézi munka	- heti 1 alkalom
- ének-zene, énekes játékok	- heti 1 alkalom
- mozgás, játékos gimnasztika, sportjáték	- heti 4 alkalom
- testnevelés	- heti 1 alkalom

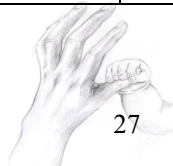
Udvari játékba integrált tanulás:

- énekes játékok, körjátékok
- *külső világ* tevékeny megismerése
- mozgás, testnevelés

HETI REND

(A hét napjaira tervezett tevékenység)

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-7 évesek
Kötetlen	<ul style="list-style-type: none"> • Külső világ tevékeny megismerése 1x • Rajz, mintázás, kézimunka 1x • Ének-zene, énekes játékok 1x 		
Közvetlen kötelező	<ul style="list-style-type: none"> • Vers, mese 5x 	<ul style="list-style-type: none"> • Vers, mese 5x 	<ul style="list-style-type: none"> • Vers, mese 5x
Kötött, vagy kötetlen		<ul style="list-style-type: none"> • Külső világ tevékeny megismerése 2x • Rajz, mintázás, kézimunka 1x • Ének-zene, énekes játékok 1x 	<ul style="list-style-type: none"> • Külső világ tevékeny megismerése 2x • Rajz, mintázás, kézimunka 1x • Ének-zene, énekes játékok, 1x
Kötött	Testnevelés 1x	Testnevelés 1x	Testnevelés 1x

A tervezett kötetlen tevékenységek során gyermek szabad választása érvényesül, ezáltal fokozzuk az önállósággal járó következményeket, a felelősséget, a döntési helyzetek mérlegelését.

A tervezett kötött tevékenységek más feltételeket biztosítanak a tanulás számára a részvétel fegyelmezettebb magatartást, koncentráltabb figyelmet, tudatosabb társakra figyelést sugall.

A külső világ tevékeny megismerése, a rajz, mintázás, kézimunka, és az ének, énekes játékok tervezett tevékenységek kötött megszervezésére csak 5-6-7 éves gyermekek számára kerülhet sor. Kiemelt fontosságú az egyéni, differenciált bánásmód, a gyermekekhez igazodó pedagógiai intézkedés.

Tervezett tevékenységek időkeretei korcsoportonként

	Vers, mese, naponta	Ének-zene, énekes játék zenehallgatás heti	Rajz, mintázás kézi munka heti	külső világ. tev. megismerése heti	Testnevelés heti 1x	Mozgásos játék heti 4x
3-4 évesek	5-10'	10-15'	10-15'	10-15'	15-20'	5-10'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	20-25'	10-15'
5-6-7 évesek	15-20'	25-30'	30-35'	30-35'	30-35'	10-15'

Tervezett tevékenységek napi időkeretei

3-4- évesek	max. 25 perc
4-5 évesek	max. 35 perc
5-6-7 évesek	max. 55 perc

A tervezett tevékenységek szervezése

A szervezési módok jellegükben hordozzák az együttműködések különböző: szintjeit, terjedelmét és a variánsait.(elsősorban ajánlott az egyéni, mikrocsoportos forma)

Minden tanulási módnak helye van az óvodai életben egymásra hatva érvényesülnek.

A szervezeti keretek kínálta lehetőségeket csak akkor tudjuk jól alkalmazni, ha számba vesszük az óvodai csoportok belső összetételét.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi, lelki állapota, érdeklődése és kíváncsisága befolyásolja.

Az óvónő az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja.

A játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés, önálló *probléma* megoldások, önértékelés, *projekt módszer*, mind hasznos módszerei a programnak.

A tanulás folyamatában mindvégig szem előtt kell tartani a gyermek meglévő tapasztalatait és érdeklődését az adott műveltségtartalom részletei iránt. Csak így vagyunk képesek a módszerek, módszerkombinációk helyes alkalmazásával elősegíteni a pszichés, szomatikus és szociális személyiségkomponensek differenciált fejlődését.

4.2. A külső világ tevékeny megismerése

„Élet által életre nevelni.”
(Freinet)

Tevékenység célja:

- A természet szeretetére, védelmére nevelés.
- A valóság fokozatos és folyamatos felfedezésével a gyermekekben az egymáshoz, a természethez, az emberi alkotásokhoz, a hagyományokhoz, a szülőföldhöz való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Helyes életvitel kialakítása, a környezet felfedezése, benne való eligazodás biztosítása együttes tevékenységgel.
- *Az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedésének megalapozása.*
- A gyermekek ismerjék meg, szerezzenek tapasztalatokat, *szűkebb* és tágabb környezetükről, emberekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.
- Alapvető összefüggéseket ismerjenek fel
- A gyermekkori élmények maradandósága következtében a természetet, az élet színterét óvó emberi magatartás megalapozása.
- Helyi adottságaink megismertetése, a lakóhelyük iránti ragaszkodás, büszkeség alakítása.
- A természeti-társadalmi környezettel való pozitív viszony kialakítása. Olyan gyermekeket kell nevelnünk, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket. Legyenek fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt, képesek legyenek ezért tenni is.

Feladatok:

- Környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A környezet megismerése során jusson matematikai alapú tapasztalat a gyermek birtokába.
- Környezetbarát magatartás kialakítása, ismerje meg közvetlen természeti és tágabb környezet hatásait.
- Az érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére lehetőségek nyújtása.
- Szerezzenek tapasztalatot alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok során.
- Találkozzanak közvetlen módon is a természetvédelemmel, annak fontosságával.
- Olyan feltételeket teremtünk meg, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- *A megszerzett tapasztalatok, ismeretek segítsék, az óvónő ösztönözze a gyermeket önálló vélemény megfogalmazására, döntések meghozatalára, ezzel is támogatva kommunikációs készségének fejlődését.*
- A természet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, elmélyítése.
- A gyermek rávezetése a természetben végbemenő egyszerű változások okaira.

A természet, a környezet a nevelés szinterei:

- A természet minden életkorban biztosítja az emberi öröm és tudásvágy kielégítésének lehetőségét.
- A környezet tevékeny megismerése a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzés során valósul meg.
- A gyermeknek a már meglévő ismereteire alapozva, lehetőséget adunk, hogy az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játék, egyszerű kísérlet alkalmával, minél több érzékszerv bevonásával tapasztalhasson, élményt, ismeretet gyűjthessen.
- A természet egy darabja óvodánk játszókertje, ami az öröm, a felfedezés, derű, vidámság forrása.

Környezetünk mennyiségi, formai viszonyai:

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. A matematikai fogalmakkal természetes módon ismerkednek meg. A matematikai fogalmak fokozatosan beépülnek a beszédükbe. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik a tér, sík és mennyiségfogalmuk. Problémahelyzetek létrehozásával a gyermeket logikus gondolkodásra készítjük.

Matematikai képességüket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, bontása.
- Halmazok elemeinek sorba rendezése, összemérése, becslése, párosítása.
- Halmazok elemeinek összehasonlítása síkban és térben.
- Mennyiségi változások.
- Sor- és tőszámok.
- Irányok.
- Névutók használata.

3-6-7- éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak:

A **3-4 éves** gyermekek az óvodai élet megkedveltetése után ismerjék meg az óvoda szűkebb környezetét és az ott lévő személyek, tárgyak, dolgok tulajdonságait.

Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit.

Szerezzenek tapasztalatokat a társas együttlét szokásairól.

Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat. Beszélgessenek a család tagjairól és csoporttársaikról.

Ismerjék meg az óvoda környékét és az ott található boltokat, intézményeket, az arra élő állatokat, növényeket és esztétikai alkotásokat.

Beszélgessenek a környezetben található formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Séták során ismerkedjenek a közlekedéssel.

Ismerjék meg az élő szervezet jellemzőit, mozgást, légzést, beszéd és táplálkozás, növekedés, fejlődés környezetét.

A **4-5 éves** gyermek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda közvetlen környezetébe szervezze meg az óvónő.

Figyeljék meg évszakonként az időjárás változásait. Keressenek összefüggést az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Képesek legyenek az otthonuk és családtagjaik bemutatására.

Látogassanak el orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézményekbe.

Gyakorolják a gyalogos közlekedést, gondoskodjunk a szabályok betartásáról, betartatásáról, ismerjék fel a közlekedési eszközöket, azok méret és formabeli különbözőségeit.

Sétáik során bővítsék ismereteiket a háziállatokról, madarokról, bogarokról.
Nézegessenek képeket, lehetőség szerint felvételeket vadállatokról is.
Fejlődjenek a közösségi normák is.

5-6-7 éves gyermekek már érdeklődéssel forduljanak a tágabb környezetük felé.

Városunk fontosabb épületeit ismerjék fel, és tudják funkcióját. Fogalmazzák meg azok hasonlóságait, forma- és méretbeli különbözőségeit.

A gyerekek szerezzenek minél több mozgásos, érzékszervi tapasztalatot az őket körülvevő világról.

Vegyék észre az évszakok szépségét, sokszínűségét, a környezet szennyeződéseit, a növények fejlődési feltételeit.

Lehetőség szerint gondozzanak akváriumot, csíráztassanak.

Az óvodához tartozó kert esetén veteményezzenek, azt ápolják, csoportosítsanak.

Szaporítsanak töosztással növényeket.

Ismerkedjenek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel.

Ismerjék az állatok környezetét, életmódját, hasznát. Télen etessék a madarakat.

Az összegyűjtött anyagok, dolgok, termések felhasználásával végezzenek becsléseket, méréseket, összehasonlításokat, sorba rendezéseket, mennyiségi tulajdonságok szerint is.

Segítsük a számfogalmak kialakulását is.

Látogassanak el múzeumba, színházba, kiállításra, építkezéshez, bölcsődébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra, munkahelyekre (Pátzay Múzeum megtekintése).

Legyen ismeretük szárazföldi, vízi és légi közlekedésről.

Tegyenek kirándulásokat erdőbe, parkokba, (Madárvárta, Kócsagvár, Tőzike túra, Hóvirág túra).

KRESZ-park látogatása.

Családfogalmuk legyen tiszta, tiszteljék szüleik foglalkozását, munkahelyét.

Sorolják fel testrészeiket, ismerjék az érzékszervek funkcióját, ápolását.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében elsősorban a közvetlen tapasztalat és élményszerző udvari megfigyelésen és sétán, kirándulások alkalmával történik meg. A természet – emberi – tárgyi környezeti téma megfigyelését célzó sétákon mindkét óvónő lehetőség szerint, a dadussal együtt vegyen részt. Többször szervezzen az óvónő hosszabb sétákat, kirándulásokat, ahova tízórait is magukkal vihetik (Madárvárta, Vitényi pihenőerdő, Győri Állatkert, Fertő-Hanság Nemzeti Park).

Időnként sor kerül együttes tevékenységre, mert szükség van olyan szituációra is, amikor erőfeszítést kell tennie a gyerekeknek a tudásért. A megszerzett tapasztalatokat, ismereteket felnőtt segítségével és irányításával rendszerbe tömöríthetjük. Játéktémáink, folyamatos megfigyeléseink felkínálják a lehetőséget a matematikai tapasztalatszerzésre. A megszerzett matematikai tapasztalatok, ismeretek mélységéről kötelező formában is meggyőződhetünk az 5-6-7 éves gyermekek körében.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése:

A környezetünk tevékeny megismerése során számtalan lehetőség nyílik a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztésére.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyerekek alkalmazzák a helyes köszönési, bemutatkozási, megszólítási, vélemény-nyilvánítási szándékok kifejezését. Erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése.

Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék magukat, gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Fejlődik a gyermek viszonya a környezetéhez.
- ❖ Viselkedéskultúrája a hagyományos szokások, szabályok elfogadásával fejlődik. (önmaga – társai – környezete megismerése)
- ❖ A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, saját születési adataikat.
- ❖ Tudják óvodájuk és csoportjuk nevét, ismerik az ott dolgozókat.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- ❖ Ismerik a környezetükben lévő jelentősebb épületeket és funkcióit.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, környezetük növényeit és azok gondozását.
- ❖ Ismerik az elemi szabályokat és a közlekedési eszközöket.
- ❖ Felismerik a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- ❖ Alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík, mennyiségi szemléletük.
- ❖ Megkülönböztetik az irányokat, és helyesen használják a névutókat.
- ❖ Tisztelik a hagyományokat.
- ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

4.3. Vers, mese

„Óvatosan járj itt, mert
álmaimon lépkedsz.”
(Bettelheim)

Célja:

- A gyermek világról alkotott képzetének kiteljesítése.
- A gyermekek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával a mese, vers, később a könyv megszerettetése.
- A gyermekek beszédkészségének fejlesztése, szókincsének bővítése, kifejezőmódjának gazdagítása.
- Az átélt élmények hatására erősödjön az énképük, a közösségi hovatartozásuk, érzelmi-értelmi képességük fejlődjön.
- Az irodalommal történő naponkénti találkozás hatására, az irodalmi nyelv épüljön be a gyermekek szókincsébe, beszédébe.
- Személyiségjegyeik kialakulását, a mesék, versek rímeivel, zeneiségével segítsük.

Feladata:

- Az irodalom iránti érdeklődés felkeltése, a feltételek megteremtése, fenntartása változatos, az életkori sajátosságoknak megfelelő igényes irodalmi anyag nyújtásával.
- A mese, mondóka tartalmának, hangulatának megéreztetése.
- Testközelség, harmonizációs belső kapcsolat, belső képi világ megteremtése.
- Verseket, mondókákat, meséket megkedveltetése, megszerettetése.
- A gyermekek beszédkedvének, szókincsének bővítése.
- A magyar nyelvre jellemző, ereszkedő dallam megéreztetése, hanglejtés, hangszín, hangerő, artikulációs stílus.

Az anyanyelvi készségfejlesztő játékokkal, a helyes ejtésfejlesztéssel, a mintaadással, a viselkedéskultúra fejlesztésével segítjük az életben és a társadalomban való tájékozódást. Az irodalmi anyag előadása, átélése legyen örömforrás a gyermekeknek és az óvónőnek egyaránt.

Csoportszobáinkban nyugodt, hangulatos „meseszigetet” alakítsunk ki.

Az igazi meséléshez csendre van szükség, amit kellő pedagógiai tapintattal teremtünk meg. Különböző ötletekkel gazdagítjuk a mesélés élményét (pl.: gyertyagyújtás, lámpaoltás, mesepárnák, stb.)

A tevékenység befejezését jelentheti az óvónő éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A mese által megmozgatott képzeletvilág, a fantázia feloldja a gátlásokat, szorongásokat. Ébressze rá a gyermeket a mesei világ és valóság összefüggéseire, a csoda megélésére.

Mindennapos mondókázás, *verselés*, a mesemondás a gyermek lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme.

Kibontakoztathatják báb, dramatikus játékokban szabad önkifejezésüket.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónők feladata. Kiválasztáskor érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, a Rábaköz szokásanyaga, amely elsődlegességet élvez. *Legyen jelen a népi és klasszikus irodalmi művek mellett a kortárs irodalom is!*

A magyar népköltészet népi alakjai, hagyományai nemcsak anyanyelvünkben örökítik meg anyanyelvünk képi világát, zenéjét, titkait, hanem ebből táplálkozik észjárásunk, gondolkodásunk.

Az óvodai csoportba érkező nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek esetében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését a Vers, mese tevékenységi területen is biztosítani kell. Az irodalmi agyag összeállításakor a mesék, versek kiválasztásában ez nyilvánuljon meg.

3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, ritmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze az óvónő.

Első igazi versélménye a mondókához, ölbeli játékokhoz tapadnak. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődések jellemzik.

A **4-5 évesek** a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű ritmusélményt nyújtó versei.

A mesék lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realiztikus mesék.

A magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséiből is választhat az óvónő.

Az **5-6-7 évesek** vers anyaga gazdagodjon különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismerkedhetnek közmondásokkal, találós kérdésekkel.

Ez a kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményes népmeséken, novellasztikus, realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék, műmesék és meseregények a gyermekek mesetárába.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A gyermekek az óvónővel együtt sokszor ismétlik az állathívogató altatókat, kiolvasókat.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyerekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A verseléshez, a meséléshez csak olyan kelléket használjon az óvónő, ami elősegíti a képzeletbeli képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Óvakodjon más eszközök használatától!

Élményfeldolgozás lehetőségei:

- bábjáték, dramatikus játék, szituációs játék.

Önkifejezés lehetséges módja:

- Saját vers, mesealkotás
- Mozgással történő kifejezése
- Ábrázolással történő kombinálása

A gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt színjátékot.

A mesélés szervezésének szokásai:

Mesemondáshoz csend, nyugalom szükséges, ezt elősegíti az állandó hely.

Különböző ötletekkel gazdagíthatja a mesélés élményét (pl.: gyertyagyújtás, lámpaoltás, mesepárnák, stb.)

A tevékenység befejezését jelentheti az óvónő éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A nevelési év folyamán ajánlott irodalmi anyag:

▪ 3-4 éves korban	8-10 mondóka, vers	10-12 mese
▪ 4-5 éves korban	10-12 mondóka, vers	10-15 mese
▪ 5-6-7 éves korban	10-15 mondóka, vers	15-20 mese

Az óvónők elkészítik csoportjuk elnevezéséhez kapcsolódó mese, vers, ének gyűjteményes csoport-könyveiket, mellyel gazdagítják irodalmi nevelésünk tárházát, egyben erősítik a gyermekekben a közösséghez tartozás pozitív élményét.

Az előző nevelési évben hallott meséket, verseket, mondókákat elevenítsük fel!

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Szeretik, igénylik a mese, vers, mondókázás élményét.
- ❖ Gazdagodik szókincsük, kifejezőképességük, képesek néhány mondatban gondolataikat közölni, rövid történeteket, meséket elmondani, kitalálni.
- ❖ Az átélt élmények alapján erősödik énképük, közösségi hovatartozásuk.
- ❖ Különválasztják a realitást a mese világtól.

4.4. Ének-zene, énekes játékok

„Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni,
nem mellékes kis pedagógiai kérdés,
hanem országépítés.”
(Kodály Zoltán)

Zenei nevelés célja:

- A zenei műveltség alapjának lerakása. A zenét szerető és értő, művészetekre fogékony gyermek nevelése.
- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása.
- A közös éneklés, játék örömeinek megéreztetése.
- Népi kultúránk alapjainak megismertetése.
- Érzelmi kötődés kialakítása a népi játékok, a népzene és a gyermektánc iránt.
- Lehetőség szerint a gyermekek megismertetése a komolyzene szépségével, az igényes zenei ízlés megalapozása.

Feladatok:

- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésformálása.
- *Zenei örömnövelés.*
- Hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus szép mozgásának fejlesztése.
- Művészi értékű, népzenei és komponált dalok, *népi gyermekjátékok, a néptánc alapjainak* megismertetése.
- Hagyományaink továbbélésének biztosítása.
- Zenei alkotókészség kialakítása.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, tiszta forrásból származó, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

Tartalmi rész:

Az óvodáskor ideje alatt a gyermekek tanuljanak megfelelő mennyiségű dalt, énekes játékot, figyelembe véve a gyermekek életkorát, a csoport és azon belül az egyéni zenei képességeket. A népi játékok és a kortárs művészeti alkotások fontos eszközei a gyermekek zenei képességének, zenei kreativitásának fejlesztésének.

Az óvónő a zenei agyag kiválasztásakor nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek hovatartozását vegye figyelembe.

A dalok hangkészlete főleg pentaton, de legyen hexacord is. Halljanak zenehallgatásra alkalmas magyar és idegen népdalokat, énekes, hangszeres műzenei darabokat is.

Az éneklési készség fejlesztésére az éneklés legyen a mindennapok velejárója.

A magasabb, mélyebb megkülönböztetésére, térben való érzékeltetésére, kvint-oktáv távolságban ismertessünk dalokat.

Tervezhető tartalmak:

3-4 évesek

- Tanuljanak 6-8 rövid mondókát, ölbeli játékot, 10-15 egyszerű, rövid énekes játékot, 2-3 személyes népi játékot, egyszerű körjátékot, tiszta kvint hangterjedelemben.
- Érezzék meg a közös játék örömét. (Tiszta egyöntetű éneklési készség kialakulása.)
- Játék közben szerezzenek zenei készségeket, ismerjenek meg alapfogalmakat.
- Fejazzék ki az egyenletes lüktetést különböző mozdulatokkal.
- Tudjanak beszélni, mondókázni, énekelni halkabban, hangosabban.
- Figyeljenek fel a környezet hangjaira.
- Keltsük fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt.

4-5 évesek

- Tanuljanak 4-5 új mondókát, 10-15 több motívumból álló új dalt, melyek hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot.
- A népi játékok közül az egyszerű körjátékok mellett már szerepváltó, párcserélő, fogyógyarapodó, leánykérő játékokat is játszhatnak. (Dialógus, egyszerű néptánc elemek.)
- Közös éneklés mellett gyakran énekeljenek önállóan is.
- Énekeljenek kisebb csoportokban, halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben.
- Fejazzék ki az egyenletes lüktetést és motívum hangsúlyt.
- Érzékeljék a dalok, mondókák ritmusát.
- Erősödjön zenei memóriájuk.
- Játszanak kérdés-felelet játékot, tartsák a tempót.
- A helyes hangszerhasználat gyakorlása.
- Az igényes zenehallgatás iránti igény erősítése.

5-6 évesek

- Tanuljanak 4-7 új mondókát, ölbeli játékot, 15-18 új énekes játékot, 3-4 alkalmi dalt.
- Életkori sajátosságaik lehetővé teszik a bonyolultabb népi játékok, játékfűzések tervezését is.
- Önálló éneklési készség fejlődése.
- Bonyolultabb párcserélő, fogyógyarapodó játékok mellett tervezzünk hidas játékot, különféle vonulós-bújós és labirintus játékot is.
- Fontos helyet kap a ritmus, szöveg és dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal.
- Ismerkedjenek meg a népzenevel, a népi hangszerekkel, táncoljanak a népzeneire egyszerűbb lépésekkel, forgásokkal. (Ritmus zenékre.)
- Maguk is készítsenek egyszerűbb ritmusjátékos hangszereket.
- A negyed és nyolcad ritmuson kívül megjelenik a dalokban a szünet is.
- Egyéni énekléssel a tiszta éneklésre szoktatjuk a gyerekeket.
- Ritmusérzék és hallásfejlesztő játékok során kiemelik az ütemhangsúlyokat, dallamot bújtatnak, megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a ritmust, a szünetet, és ezeket együtt is tudják hangoztatni.
- Teremtünk több alkalmat, lehetőséget a gyermekek improvizációs készségének, kreativitásának kibontakoztatására.
- Hosszabb zenei műveket is élvezettel hallgassanak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyerekek ismerik és szeretik, szívesen játszó a népi dalos gyermekjátékokat.
- ❖ Mindennapi játékukba önállóan illesztik be a népi mondókákat, dalokat, játékokat, kiszámolókat.
- ❖ Érzékelik a mondókák, dalok ütemét, ritmusát. Együttesen és önállóan is képesek mozgásukkal követni azt.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- ❖ Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- ❖ A zenehallgatásra szánt műveket figyelmesen hallgatják.
- ❖ Esztétikus, kifejező mozgásra törekednek.
- ❖ Élvezettel hallgatnak zenét.

4.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka

„A szép műveket a tehetség kezdi meg,
de csak a munka fejezi be.”
(Montaige)

A vizuális neveléssel gazdagítjuk a gyermek tér-, forma- és színeképzését. Hatására kialakul a gyermekekben a szépség, harmónia iránti vonzódás, egyéni fejlettségüknek megfelelő képolvasási, kompozíciós, térbeli tájékozódó és rendező képesség.

A tevékenység célja:

- A gyermeket egyéni fejlettségének megfelelően képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagítása, képi kifejezőképességének fejlesztése.
- A gyermekek tér, forma, színeképzeteinek, képi gondolkodásának, fejlődésének, esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának és igényességének alakítása.

Feladatok:

- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, kézi munka különböző alapelemeivel és eljárásaival.
- Belső képi világuk fejlesztésével a gyermeki alkotókedv, önkifejezés támogatása.
- Ismerjék fel, hogy az érzékelt valóságot, érzelmeiket és elképzeléseiket az ábrázolás eszközeivel fejezhetik ki.
- A tevékenység során jussanak sikerélményhez, melynek következtében erősödik önbizalmuk és pontos feladatvégzésre irányuló akaratuk.
- Műalkotásokkal való találkozások során a rácsodálkozás élményének megéreztetése, esztétikai érzékük fejlesztése.
- A gyermekeket körülvevő környezet esztétikus, igényes kialakításával ízlésformálás.

Az alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése az óvónő feladata:

- A tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök biztosítása.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása, nyugodt légkör kialakítása.
- A tevékenység megfelelő szervezeti formáinak kialakítása, ügyelve arra, hogy a gyermekek hozzáférése biztosított legyen.

Az tevékenység formái és műveletei:

Építés:

Játékos egyéni és páros, valamint csoportos mozgások. Manipulatív tevékenység közbeni tapasztalások: tapintás, rakosgatás, építgetés. Berendezés, rendrakás – közben megfigyelések végzése.

Plasztikai munkák:

Mintázás, makett, báb, játékkészítés sokféle alakító anyagból.

Papírmunkák: gyűrűs, tépés, nyírás, ragasztás, hajtogatás.

Konstruálás – kész elemekkel (dobozok, termések, stb.) szövés, varrás, fonal- és spárga munkák.

Képalakítás:

Rajzolás különféle eszközökkel: ceruza, kréta, színes ceruza, zsírkréta. Karcolás agyagba, homokba – festés temperával, vízfestékkel – képalakítás céljából. Színes papírból képalakítás (kollázs), textilkép varrása, ragasztása.

Környezetalakítás:

Teremrendezés, gyűjtött anyagok válogatása, felhasználása, díszítése. Dekorálás térben és síkon (falfelületen).

Találkozás műalkotásokkal:

Képnézegetés – képolvasás - gyönyörködés – képválogatás.
Séta, épületek, utcarészek, stb. megtekintése. Élmények verbális kifejezése.
Véleményalkotások.

Szokások, munka kialakítása:

Gyűjtik a legkülönbébb megmunkálható anyagokat, terméseket, dobozokat, képeket, képeslapokat, leveleket, textildarabokat, stb. Gyűjtés során ismerkednek környezetükkel, tárgyakkal, azok anyagával, formáival, felhasználás során azok tulajdonságával.
Munka jellegű tevékenységekbe - anyagok, eszközök kiosztásába, összeszedésébe - fokozatosan egyre nagyobb önállóságot biztosítva vonjuk be a gyermekeket.

A 3-6-7- éves korba tervezhető alkotó, alakító tevékenységek:

Fokozatosan ismerkedjenek meg a különböző eszközökkel, azok használatával, életkori adottságainak megfelelő szinten.

A 3-4 évesek játszva ismerkedjenek az ábrázolás anyagaival, eszközeivel. Firkálgatás, rajzolás, festés a gyermekek kedve és érdeklődése szerint.

Az ábrázolás próbálgatásához a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú, változatos anyagú papírokat is használjanak.

Képek készítése festéssel, rajzolással, agyaglapba karcolással, nyomattal.

Rajzolás puha ceruzával, puha viasszal, zsírkrétával.

Ismerkedjenek az agyaggal, gyurmával, tapasztalják meg alakíthatóságát, gyurkálva, gömbölyítve.

A 4-5 évesek rajzaiban jelenjen meg az emberábrázolás, a környezet saját elképzelés alapján történő megjelenítése.

Ismerkedjenek meg a kézi munka alapfogásaival, tépés, hajtogatás, vágás, fonás, varrás, ragasztás.

Folyamatosan, sokoldalú tapasztalatokat gyűjtsenek az egyes anyagok tulajdonságairól, és azok felhasználásáról.

Alakítsanak egyéni és csoportos kompozíciókat.

Készítsenek díszítő munkákat rajzolással, festéssel, próbálkozzanak játék kellékek, ajándékok készítésével.

Segítsenek az eszközök előkészítésében és elrakásában.

Az 5-6-7 éves gyerekek minél többször alkossanak közös kompozíciót.

Ismerkedjenek meg új technikai megoldásokkal, pl.: kollázsok, plakettek, viaszkarok, lenyomatok.

Saját élményeken alapuló cselekményes témákban, jelenjenek meg a mesék, versek, énekek, ünnepek eseményábrázolásai.

A gyermekek plasztikai munkájában is legyen látható közös, térbeli, többalakos kompozíció, egy mesejelenet, énekes játék.

Egyénileg dolgozzanak a gyermekeknek méretezett szövőszéken.

Készítsenek bábót, játék kellékeket, vonják be szüleiket is az óvoda szépítésébe.

Építőjátékuk során bátran használjanak változatos elemeket, elképzeléseiket kisebb-nagyobb építményekben valósítsák meg.

Legyen módjuk a megkezdett építést több napig folytatni.

A gyerekek lehetőleg önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez.

Az elkészült alkotásokat kiállítva, büszkén mutassák szüleiknek, ismerőseinek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Ismereteik, gondolataik kifejezésére bátran használják az ábrázolás eszközeit.
- ❖ Az ábrázolási eszközöket készség szintjén kezelik.
- ❖ Legyen az ábrázolás kedvelt tevékenységük.
- ❖ Alkalmazzák változatosan a színeket.
- ❖ Formaábrázolásuk változatos legyen, képesek legyenek alkalmazni a megkülönböztető jegyeket.
- ❖ Emberábrázolásban jelenjenek meg részformák és a testséma ismerete.
- ❖ Próbálkozzanak egyszerűbb mozgások ábrázolásával.
- ❖ Lássák meg a szépet, és tudjanak gyönyörködni benne.
- ❖ Tudjanak beszélgetni az alkotásokról, fogalmazzák meg értékítéletüket.
- ❖ Legyenek képesek a vizuális élmény befogadására, a vizuális közlés értelmezésére.

4.6. Mozgás

„Minden élményben,
amely mozgással kapcsolódik össze,
fellelhető saját testünk képe.”

A testi nevelés célja, hogy a gyermek tanuljon meg vigyázni egészségre, örömét lelje a testedzésben, izomzata megerősödjön, és akarateréjével próbálja leküzdeni a nehézségeket.

A testséma kialakulása, a testrészek megismerése elengedhetetlenül szükséges az énkép megszületéséhez.

A *szervezett tevékenységekben* tényleges szempont a gyermekek térben elfoglalt helye, a térben való mozgás közben elegendő hely keresése, saját maguk, testük és a tárgyak viszonyának, elhelyezkedésének sokoldalú megtapasztalása.

A verbális fejlesztés, azaz a beszéd észlelése, értése, minden csoportban kitüntetett szerepet kap. A foglalkozáson előforduló valamennyi új szó, kifejezés, a gyermekek szókincsét bővíti.

Az irányok, a testrészek nevei, mozgással egybekötve vésődnek be a leghatékonyabban.

Célja:

- Mozgáskészség fejlesztése, fizikailag jól fejlett, testileg, lelkileg egészséges gyermekek nevelése.
- Az óvodás korú gyermek természetes mozgásigényének kielégítése.
- Mozgásuk legyen összerendezettebb, biztonságosabb, fejlődjön tér- és időbeli tájékozottságuk.
- Mozgáskedv felkeltése, megszerettetése.

Feladata:

- Testi, cselekvő és feladatmegoldó képességük, ügyességük, állóképességük, a *társra figyelés* fejlesztése.
- Mozgáskultúrájuk, bátorságuk, fegyelmezetttségük, kitartásuk erősítése.
- Koordináló képesség, egyensúlyérzék, téri tájékozódás, reagáló képesség fejlesztése.
- Testséma kialakítása, téri fogalmak megértése.
- A nagy-és finommotoros mozgások fejlesztése.
- Mozgáson keresztül az értelmi és a szociális képességek fejlesztése.
- Az egészséges életvitel kialakításának érdekében *minden gyermeknek, minden nap lehetőséget kell biztosítani tornára, játékos mozgásra, szükségleteiket és képességeiket szem előtt tartva.*

3-6-7- éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok:

3-4 éves kor a nagymozgások fejlesztésének legideálisabb szakasza (pl.: járás, futás, kúszás, stb.).

Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal.(pl.: futás különböző irányba, futás feladattal). Járásgyakorlatok (kanyarodással, tárgyak elkerülése). Ugrógyakorlatok (szökdelések, sorozat ugrások, nekifutásból fellépés majd leugrás). Dobásgyakorlatok (hajítás, helyből távolba, állva, feldobás, elkapás). Támaszgyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás).

Talajtorna pl.: gurulás a test hossz tengelye körül.

Egyensúlyozó gyakorlatok játékokon.

Az óvónő alkalmazzon többféle kézi szert, a különböző típusú mozgásos játékhöz. A mozgásfejlesztő játékokat mindenkor a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez alakítsa.

Az óvónő mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a pontos, esztétikus gyakorlását.

4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. A futásgyakorlatok bővüljenek akadályokkal, átbújással, tárgyhordozással. Az ugrásgyakorlatok, pl.: egy lábon, páros lábon, helyből távolugrással egészüljenek ki. Dobásgyakorlatok során próbálják meg a célba dobást egykezes felsődobással, labda vagy babzsák távolba hajításával, gyakran játsszanak labdagyakorlatokat. Gyakorolják a támaszgyakorlatokat talajon, szereken.

A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és kézállás előgyakorlata.

Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálása.

Az óvónő tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás és gimnasztika gyakorlatokat.

A **5-6-7 éves** gyermeknél kiemelten fejlesztjük többek között a finom motorikát, nem elsősorban azért, mert az iskolába szükséges lesz az írás elsajátításánál a kézzimok koordinált mozgására, hanem azért, mert erre a korra várható el, az idegpályák kiépülése révén a finommozgás vezérlésének a képessége.

A speciális funkció fejlesztése a kitüntetett szerepet azért kapja, hogy a még be nem érett gyerekek a több gyakorlási lehetőség során beérhessék társaikat.

5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek.

Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, az alaklátás, a finommotorika alakítása, és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása.

Használjanak különböző kézi szereket, pl.: szalagokat, botokat, labdákat, stb.

Különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják.

Ismerkedjenek a fokozódó futással, a gyors futással és a lassú futással.

Végezzenek sorozat, magas és távolugrásokat. Játsszanak dobós és labdagyakorlatokat.

Végezzenek támaszgyakorlatokat. Ismételjék a talajtorna elemeket, a gurulóátfordulást, a kézenállást és az egyensúlyozó járást.

Az óvodák szervezzenek sportprogramokat.

A szokásos eszközökön kívül használjanak még Body-Roll hengert, füles labdát, talpformát, hálót, ugrókötelet, billegőt, kötélletrát, Tini-kondit.

Az időjárás figyelembevételével lehetőleg a szabadban végezzük a testnevelést!

Minden nagycsoportos gyermek számára minimum 10 hetes, ingyenesen elérhető vízhez szoktatási programot kívánunk szervezni.

A különböző szervezeti formák megtartása a gyermek mozgásszükségeinek kielégítésében:

Az óvónő a gyermekek **szabad mozgását** a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

A **tervezett testnevelés** mindhárom korosztálynak kötelező *tevékenysége*, különböző időkerettel szervezze meg az óvónő.

A **mindennapi testedzés** mindhárom korosztálynak szervezünk. Az óvónő adjon lehetőséget, hogy különböző időkeretben zenére mozoghassanak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyerekek szeretnek mozogni, cselekvő képességük gyors, mozgásukban kitartóak.
- Nagymozgásuk, finommotorikájuk, egyensúlyérzékük, testsémájuk kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Képesek a játékszabályokat betartani, értik az egyszerű vezényszavakat.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

4.7. Óvodai ünnepek, hagyományörzés

„Mert azt tanultam mindenütt,
Azt láttam minden nagy nemzetnél,
Hogy az apák dolgát folytatják az utódok...
Mert össze kellene szednünk nagy fáradtsággal
Az ország minden részéről a széjjelszórt köveket...”
(Kós Károly)

A tevékenység célja:

- Hagyományok, népszokások ápolása, értékeinek megőrzése.
- Néphagyomány, családi értékek őrzése, ápolása, védelme.
- Óvodai hagyomány teremtése, ápolása.
- Az ünnepek fontosságának megéreztetése.
- Az ünnepek tartalmukban és külsőségeikben tükrözzék az adott ünnep lényegét.
- A gyermekek közötti kapcsolatok mélyítése, színesítése.

A tevékenység feladata:

- A gyermekek részesei legyenek a hangulati előkészítésnek és a gyakorlati kivitelezésnek.
- Az ünnepek gazdagítsák, erősítsék a gyermekek érzelmvilágát, az összetartozás érzését.
- Az ünnepek biztosítsanak lehetőséget az érzelmi átélésre és a gazdagon motivált tevékenységre.
- Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy belső tartamukban, mint külsőségeikben.

Közösségi magatartás és cselekvési mód: egyszerre illetlen, erkölcsi kódex, íratlan törvény, művészet, költészet, színjáték, mítosz és mágia.

Napjainkban a népi szokások eltűnnek, vagy átalakulnak, ezért a ma nemzedékének fontos kötelessége, hogy a népszokások, és a népi hagyományok kulturális értékeit megőrizze, és a jövő számára átmentse.

A népszokás a kultúra hagyományozódásának spontán formája, keret, melyben a népünk ünnepe és hétköznapjai játszódnak le.

Az óvodai nevelés szerves része a „hagyományápolás”. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, és a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, az örömet és a követendőt.

A hagyományápolás különböző tevékenységformákban is jelen van. A jeles napokat egy hosszabb előkészület vezeti be, amelyhez az óvónő folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységeket.

A hagyományok ápolása közben az együttjáték, együtt munkálkodás és tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát, a család bevonása emeli ennek értékét.

Maga az ünnep a külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

„Nem elég a szülőföld szeretetéről csupán beszélni...”

A szülőföld levegőjét be kell lélegezni, gyümölcsét, kenyerét folyamatosan ízlelni kell. Színeit, formáit díszítő művészetét magunkévá tenni. A dalokat dalolni, még akkor is, ha merőben más körülöttünk az élet, mások az alkalmak, melyek között felcsendülhetnek. Az itt született embert

még erősebben ideláncolja a szülőföldhöz kapcsolódó szálak szövődése már zsenge gyermekkorban elkezdődnek.”

A mondókák, a gyermekfolklor, gyermekköltészet gazdag tárháza a természet elemeinek és hagyományainak megőrzésére.

- Tenyérbe-mutatók.
- Csipkelődők.
- Arcsimogatók.
- Hintáztatók, térden lovagoltatók, göcögtetők, csettintetők.
- Homlok – összekocantók.
- Hangutánzó.
- Naphívogatók.
- Időjóslok – cserebogár, béka.
- Ember – állat csalogató, úzó, csúfoló.
- Nyelvtörők.
- Szólások.
- Közmondások.
- Népdalok virágmotívuma.
- Hulló levél szomorúság – ősz.
- Gyümölcsök, fák növényi jelkép – tavasz.
- Zöld ág, pünkösdi, bodzacoszorú, életfa, májusfa.
- Körjáték, ügyességi játék, sportjáték.

Feladataink:

- Lakóhelyünk és környéke néphagyományainak, szokásainak összegyűjtése, felkutatása.
- Célunk elősegíteni a gyermekek ragaszkodását szűkebb hazájukhoz.
- A jeles napok, ünnepi szokások bemutatásával a családi és közösségi élet színesítése.
- A gyermekfolklor kincseinek szépségével újra felfedeztetni a játék örömét.

Néphagyományokhoz kapcsolódó jeles napok, ünnepnapok:

- ❖ **Advent:** készülődés csoportonként, Lucázás, Borbála napi cseresznyeág, Luca napi búzavetés, mézeskalács sütése a nagycsoportosokkal
- ❖ **Mikulás:** Az ünnep napján minden csoportba ellátogat a Mikulás
- ❖ **Karácsony:** nagycsoportosok betlehemezése a közös óvodai ünnepen, ajándékozás.
- ❖ **Farsang:** közös óvodai ünneplés, mókázás, bolondozás, tréfás feladatok megoldása egész nap. Jelmez, zene, tánc, a megszokottnál több édesség.
- ❖ **Húsvét:** ajándékkészítés, locsolkodás hagyományának felelevenítése
- ❖ **Május 1.** –májusfa díszítése az óvoda udvarán.
- ❖ **Pünkösdi:** pünkösdi dalok, körjátékok közös éneklése, játéka. A népi hagyományok felelevenítése nagy érték.

Nemzeti ünnepünk:

- **Márc. 15.** : óvodai szintű ünnepély. Az ünneplés után kivonulunk az emléktáblához, ahol minden gyermek elhelyezi a saját maga által készített jelképét (zászló, kokárda, huszár, stb.)

A gyermek óvodás éveinek jeles napjai.

- **Születésnapok:** ünneplése csoporton belül történik. Az óvónők ajándékot készítenek az ünnepelt kisgyermeknek, aki az otthonról hozott csemegével megvendégeli a többi kisgyermeket.
- **Király- tó napok:** ünneplése intézményegységenként történik.
- **Az anyák napi – évzáró ünnepély:** csoportonkénti, nyilvános ünnep. A gyermekek életkoruknak megfelelő tartalmú és hosszúságú műsorral köszöntik fel szüleiket, nagyszüleiket, és bemutatják az év során tanult, kedvelt verseiket, dalaikat, játékaikat.
- **Óvodabúcsúztató:** a nagycsoportosok ünnepi keretek között, vidáman, büszkén elköszönnek az óvó néniktől, dadusoktól, a társaktól, óvodájuktól a már kialakult helyi szokások szerint.
- **Májusfa-állítás:** az óvoda udvarán színes szalagokkal, füzerekkkel díszítjük fel a májusfát, és a hónap végén együtt lebontjuk.
- **Családi nap - Gyermeknap.**
Vidám, játékos, tartalmas délután, melyben a szülők segítségére is számítunk.

Minden tagóvoda kialakítja és működteti az óvodai ünnepek rendszerét saját tradíciói szerint.

Az ünnepek és rendezvények célja, hogy tartalmukban és külsőségeikben tükrözzék az ünnepek lényegét. Fontos és kiemelt feladat, hogy a gyermekek részesei legyenek a hangulati előkészítésnek és a gyakorlati kivitelezésnek. Az ünnepek gazdagítják, erősítik a gyermekek érzésvilágát, az összetartozás érzését.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be. A hagyományápolás közben, a készülődés időszakában érzelmileg ráhangolódunk az ünnepre, az együttjátszás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás, rákészülés időszakát.

Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen!

Ünnepi alkalmakról különböző keretek között emlékezünk meg az óvodáinkban. A megemlékezés történhet *tervezett tevékenység során* alkalmi anyag feldolgozásával, belső és nyilvános ünnepélyen. A gyermekek öltözzenek szép ruhába, ünneplőbe, hogy megjelenésükben is érezzék, ez a nap más, mint a többi.

Egy-egy ünnep zenei és irodalmi anyagának kiválasztásánál az legyen a fő szempont, hogy változatos, a gyermekek életkori sajátosságaihoz illő igényes dalok és játékok kerüljenek bemutatásra. Megfelelő keretek között beilleszthetünk a műsorba minden esztétikusan előadott gyermekdalt és gyermekjátékot. Feladatunk, hogy a gyermek maga is örömet lelje a szereplésekben. Az ünneplés időkeretét a gyermek életkori sajátosságait maximálisan szem előtt tartva az óvónő felelőssége azt meghatározni, betartani.

Kistérségi tagóvodáink kiemelt feladatuknak tekintik falujuk néphagyományainak őrzését, ápolását. A községük közösségi életének aktív szervezői, résztvevői.

Helyi sajátosságok

Babót

Falunap: Az óvodások műsorukkal köszöntik a falu közösségét.

Oslí

Ősz	Szeptember:	Öregnap: Kis rövid műsor az öregeknek (falú ünnep) Mihály-napi vásár
	Október:	Kukoricatörés – „fosztóka” (Ki először piros csőt lel, lakodalma lesz az ősszel!)
	November:	Márton napja – egész napos evés-ivás. (Gazdag legyen a termés!) Ovi-lakodalom: falusi szokások felelevenítése.
Tél	Február	Balázsolás – Várjuk az iskolásokat, akik régi hagyományok szerint, korhű ruhákban beöltözve, iskolába toborozzák nagycsoportosainkat.
Tavaszi		Gergely-járás – iskolások jönnek ismét, ők idézik fel ezt a régi népszokást. Kiszejárás – Kiszebáb készítése közösen, elúsztatása. (A báb a téli hideget, betegséget jelenti. Zöldág-járás – Tavaszköszöntés (Kice vice villó, gyűjjön rád a himlő! Behoztuk a zöld ágat, kivittük a kice-vicét!)
Nyár		Falunapi szereplés.

Vitnyéd

Idősek napja: óvodások rövid műsora az öregeknek.
Falunap: Az óvodások műsorukkal köszöntik a falu közösségét

Veszvény

Ősz	október	<i>Halottak Napján gyertyagyújtás a Hősi Emlékműnél az elesett katonák tiszteletére.</i>
Tél	november december	<i>idősek napja, szerepel óvoda, iskola az óvoda előtti téren felállított falu karácsonyfájának köszöntése</i>
Tavaszi	március	<i>Gergely-járás, a régi hagyományt követve, az iskolások hívogatják a nagycsoportosokat az iskolába 15-én megemlékezés a Hősi Emlékműnél</i>
	május	<i>falú májusfájának felszalagozása</i>
Nyár	július	<i>falunapi szereplés</i>

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik az ünnepek tartalmi jellemzőiről.
- ❖ Kialakul a kötődése a helyi hagyományokhoz.
- ❖ Tudatosul benne, hogy ő magyar gyermek, elfogadja, *tiszteli a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek hovatartozását.*

4.8. Az óvoda munkajellegű tevékenységei

A munka és munka jellegű játékos tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Tevékenykedése, cselevései során tapasztalatokat, ismereteket szerez, ezeket az önként vállalt, aktív játékos tevékenységében alkalmazza. A tevékenység közben kialakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek.

A gyermekek óvodába lépésétől kezdve törekszünk arra, hogy megteremtjük a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört. Éreztetjük a gyermekekkel, hogy munkájukat számon tartjuk és igényeljük. Mindig a gyermekek életkorához, erejükhöz, *egyéni képességeikhez* tervezzük, szervezzük a munkavégzést.

A tevékenységek célja:

- Olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteik kielégítésére és a közösségben adódó együttműködést kívánó feladatok elvégzésére.
- Tanulják meg a legszükségesebb eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatát.
- Tudjanak megoldani egyszerűbb szervezési feladatokat, a környezet igényeinek megfelelő alakításához.
- Tapasztalják meg, hogy az elvégzett munka mások érdekeit is szolgálja.

Feladat:

- A munka játékosággal megegyező sajátosságaira támaszkodva meg kell teremteni *minden gyermek számára* az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Közös tevékenység, munka folyamán a társas kapcsolatok, a csoport erkölcsi szabályainak, normáinak alakítása.
- *Saját és mások elismerésére nevelés.*
- Minden gyermeknek biztosítunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- A gyermekek minél többször éljék át a munka örömét, szépségét, nehézségét.

Munka jellegű tevékenységeink:

- Önkiszolgálás: A gyermek saját személyével kapcsolatos feladatok és azok sorrendje.
- Naposi munka: Közösségi munka, amely fokozatosan bővített tevékenység.
- Alkalomszerű munka.
- A környezet gondozása, növénygondozás: E tevékenységek megszervezésekor mindig figyelembe vesszük a csoport összetételét.

Óvónői feladatok:

- A különböző típusú munkatevékenységek *tudatos* tervezése és azok feltételének biztosítása.
- Az óvónő és a datus munkához való viszonya *mintáértékű* legyen a gyermekek számára.
- Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik, kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan. Az óvónő mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök használatához, és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.

- Az óvónő értékelése legyen buzdító, megerősítő, *konkrét, reális, fejlesztő*, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. *Az értékelés mindig a gyermek egyéni fejlettségéhez képest kerüljön megfogalmazásra.*
- Nagycsoportosoknál a naposi rendszer kialakítása, kidolgozása.

Tervezhető tartalmak:

A **3-4 éves** gyermekek az óvónőt figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében.

Segítsenek termések, falevelek elszállításában, veteményezésben, növények locsolásában, stb. Az óvónő vonja be a gyermekeket az alkalomszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is.

Szabályosan ismétlődő pl.: játékok elrakása, tisztítása, jelentés elvitele, stb.

A **4-5 éves** gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, ezt az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti.

Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján alakítsa ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.

Alkalomszerű ismétlődő munka a játékok helyrerakása, a csoportszoba átrendezése, ajánlott heti 1 alkalommal az un. „nagytakarítási nap” kijelölése, mosdó rendjének a megőrzése.

Az óvónő tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit, pl.: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésbe, ajándékkészítés a jeles napok előkészítése.

A gyerekek segítsenek a szobanövények gondozásában, virágos kert ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában.

Óvónői segítséggel etessék a madarakat.

Az **5-6-7 éves óvodás** önállóan végzi a naposi munkát. Az alkalomszerű munkákat a gyerekek önálló vállalkozás alapján végezzék, s ne alkalmazzon az óvónő kényszerítő eljárásokat.

A gyakori dicséret, elismerés hatásával érje el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában.

Végezzenek környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, egyszerű javításokat, vitaminalátakat készítsenek.

Segítsenek a kicsik öltöztetésében. Minél több műveletet tudjanak önállóan elvégezni.

A kerti szerszámokat használják önállóan!

Segítsenek az udvar tisztántartásában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket.
- ❖ Kezdeményezőkézségük erősödik, a szükséges munkát felszólítás nélkül megkezdik.
- ❖ A munka elvégzésére való törekvés által kitartásuk, felelősségérzetük fejlődik, kialakul önértékelésük és közösségi értékelésük.
- ❖ Az önkiszolgálás tevékenységeit teljes önállósággal, természetes teendőként végzik.
- ❖ Szükség szerint segítenek az eszközök kiosztásában, átrendezik a termet, részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendbetételében.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ❖ Szeretnek meglepetést készíteni egymásnak, szüleiknek, felnőtteknek.

Az iskolai életre való alkalmasság követelmény szintjét az egyes fejezetek végén található „A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén” című összefoglalók tartalmazzák.

Az iskolaérettségnek testi-lelki-szociális kritériumai vannak; mindegyik szükséges a sikeres iskolai munkához.

Az óvodáskor végére a 6-7 éves gyermekek eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. *A sajátos nevelési igényű gyermek esetében elengedhetetlen a folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka a fejlettségi szint elérésének érdekében.*

A fejlettség szerinti iskolakezdésre lehetőséget ad a rugalmas beiskolázás, melyről a szülőket minden esetben tájékoztatjuk.

Az iskolai munka megkezdésével kapcsolatos véleménykülönbség esetén szakértői segítséget veszünk igénybe.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

5.1. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- Programunk azonos életkorú, részben osztott és osztatlan csoportokra is alkalmazható.
- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a tevékenységek közül folyamatosan a legtöbb idő a játéktevékenységre jusson.
- A derűs, kiegyensúlyozott óvodai légkör megteremtésére törekszünk.
- Az osztatlan csoportokban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire.
- Törekszünk a várakozások, monoton cselekedtetések kiküszöbölésére.
- A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.
- A csoportonként kialakított szokásrendszer megfelelő ütemű betartását az óvónő figyelemmel kíséri, és tudatosan igazodik az egyes gyerekekhez.
- Minden tevékenységnek megvannak a gyermek által érthető és ismert szabályai, a lehetőségekkel és a korlátokkal együtt.

A csoportszervezésre vonatkozó legfontosabb alapelveink:

- A csoportok kialakításában meghatározó a beíratott gyermekek életkori összetétele.
- Figyelembe vesszük a gyermek fejlettségét.
- Lehetőség szerint a szülők kéréseinek, igényeinek az óvoda alapérdekeit nem sértve, a nevelőtestület egyetértésével teszünk eleget.
- A gyermekek év közbeni csoportváltását lehetőleg kerülni kell.
- Ügyelni kell az arányos csoportlétszámok kialakítására.
- Az óvodába bekerülő gyermek nagy valószínűséggel három évet, de legalább kettőt ugyanazzal az óvónőpárossal, ugyanabban a csoportszobában tölt el. Ez nem jelent elszigeteltséget a többi csoporttól, életkoroktól, hiszen a napirend, a mindennapok eseményei, a közös ünneplések, sok alkalmat biztosítanak a találkozásra.
- A csoportok kialakítását sajnos költségvetési előirányzatok is meghatározzák.

5.2. Napirend

A napirend az óvodai élet napi szervezésének az alapja. Általános követelmény *a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a szabad játék kitüntetett szerepe, hogy a pihenésre, a levegőzésre, a szabad mozgásra, az egyes tevékenységformákra az életkornak megfelelő idő jusson. A felesleges várakozási időt ki kell küszöbölni, folyamatosságra kell törekedni.*

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására. Napirendünk nagy intervallumokra osztja, nem szabdalja szét apró szakaszokra az időkeretet. A reggeli étkezéstől ebédig szabad játék, étkezés, mozgás, *tervezett tevékenységek* zajlanak a csoportok életkori és fejlődési szintjéhez igazítva. Rugalmas, hiszen óvónőink a gyermeki figyelemnek, érdeklődésnek megfelelően alakítják a különböző tevékenységek időtartamát, *igazodva a különböző tevékenységekhez, a helyi szokásokhoz, igényekhez.*

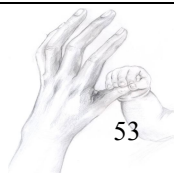
Minden csoport napirendjében vannak stabil elemek, melyektől egyetlen csoport sem tekinthet el (pl. étkezés, pihenés, stb.). Így napirendünk a gyermekek számára biztonságot jelent, hiszen időérzékük még fejletlen, de a tevékenységek egymásutánisága biztos pont az óvodai életükben.

A napirend időkereteinek a meghatározásában minden óvónőnek életkori differenciálásra lehetősége van.

Az egyes csoportok napirendjét össze kell hangolnia az óvónőknek.

NAPIREND (ajánlás)

időkeret	tevékenység
6 ⁰⁰ - 7 ³⁰	JÁTÉK Gyülekezés, szabadon választott tevékenység. Csoportbontás.
7 ³⁰ - 9 ³⁰	JÁTÉK Tervezett egyéni és mikrocsoporthoz tartozó tevékenységek, képességfejlesztések egyéni szükségletek alapján. Testápolási teendők, reggeli (kötött vagy folyamatos).
9 ³⁰ - 12 ⁰⁰	JÁTÉK Tervezett egyéni és mikrocsoporthoz tartozó tevékenységek, képességfejlesztések egyéni szükségletek alapján Udvari játék, levegőzés, séta. Testápolási teendők,
12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	Ebéd. Testápolási teendők.
13 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Mese, pihenés, alvás. Testápolási teendők, uzsonna.
15 ³⁰ - 16 ³⁰	JÁTÉK (a csoportszobában, az udvaron hazaindulásig) képességfejlesztések egyéni szükségletek alapján

5.3. A nevelőmunka tervezése

A tudatos óvónői munkavégzés, a gyermekek fejlesztése, harmonikus fejlődése átgondolt, folyamatos tervezést igényel. A tervező munkában a csoport ételkori sajátosságait alapul véve a gyermekek neveltségi szintjéhez is igazodni kell, hiszen az azonos korosztályú csoportokon belül is nagy eltérés mutatkozik ezen a területen.

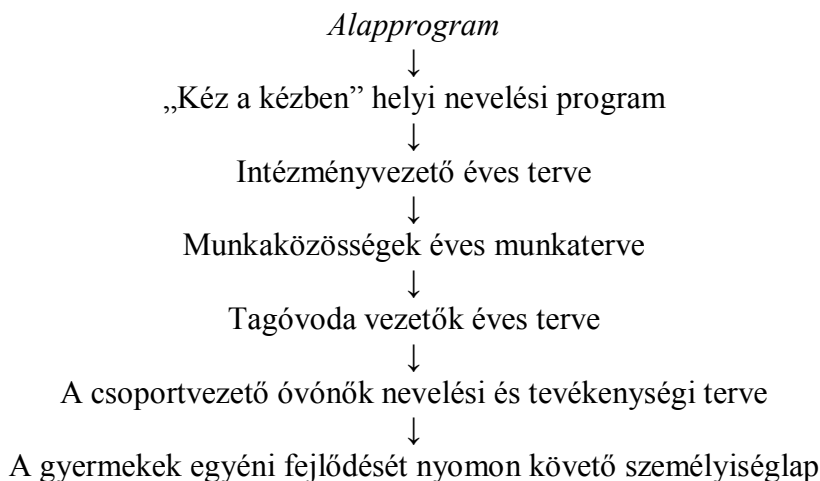
A tervezés mindig az adott óvodai csoportra történhet, kerülni kell a sémákat. *A tervezés nem korcsoporthoz kötődik, hanem különböző képességszintekhez, az egyéni szükségletek figyelembe vételével. A differenciált tervezés lehetővé teszi a tehetséggondozást, a hátrányos helyzetű, az SNI-s gyermek vagy a migráns és nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermek integrációjának megvalósítását.*

A tervezés rugalmas, mindig a gyermeki szükséglet, fejlődés, az aktualitás az, ami a megvalósítást irányítja.

A hosszú távú tervezés a célok, témák egymásutánosságát, egymásra épülést tartalmazza, a negyedéves terveket ennek alapján készítik el a csoportvezető óvónők.

A tervezésnél a fokozatosság, a folyamatosság és az egymásra épülés elvét kell követni.

Az intézmény szakmai dokumentumainak rendszere

A tervezésnél használt dokumentumok:

- „Kéz a kézben” helyi óvodai nevelési program
- Hálótervek
- Módszertani anyagok
- Az óvoda éves munkatervei.

Hosszú távú tervezés – éves terv

Az éves nevelőmunka tervezésének alapja az évszakváltás. Évszakonként az élmények, tapasztalatszerzési lehetőségek, az ünnepek számbavétele, végig gondolása után, a munkaközösségek által elkészített hálótervek felhasználásával, óvónői ötletekkel kiegészítve készül el a csoport éves terve.

Nyári szünetre a csoportok összevonása, gyermeklétszám csökkenése, az óvodai dolgozók szabadságolása miatt az óvónők együttműködve tervezik, szervezik a nyári óvodai életet.

Rövid távú tervezés

- Fél éves nevelési terv
- negyed éves tevékenységi rendszer fejlesztési terve (tevékenységi terv)
- heti terv, napi terv

A féléves és negyedéves tervezőmunkát a nevelőtestület által elfogadott csoportnaplóban kell rögzíteni.

A csoportra vonatkozó szokás- és szabályrendszereket a nevelési terv tartalmazza, értékelése félévente történik.

A tevékenységi rendszer fejlesztési tervei tevékenységi területenként készülnek el. Ez a terv tartalmazza az adott időszak szervezési feladatait is. Évente legalább egy téma projekttervezéssel kerül feldolgozásra.

A negyedéves terv alapján heti lebontásban kerülnek megfogalmazásra a *tervezett* tevékenységek. A napi feladatok során konkretizálódnak a megvalósítás lehetőségei, az óvónő átgondolja, hogy a napi tevékenységekbe hogyan építi be a kezdeményezéseket, a játékos tevékenységeket, az adott napra tervezett tevékenységeket.

5.4. Gyermekvédelemi feladatok

„Minden embernek a lelkében dal van,
És a saját lelkét hallja minden dalban,
És akinek lelkében szép az ének,
Az hallja mások énekét szépnek.”
(Babits Mihály)

Célja:

- A gyermekvédelmi feladatok koordinálásával a gyermekek hátrányos, szociális helyzetének pozitív irányú befolyásolása.
- A gyermekeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása.
- A veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek elviselhető életkörülményei feletti örökös.

Feladata:

- Családok erősítése, segítése a nevelésben, a nevelési gyakorlat pozitív befolyásolása.
- A család funkciójának kiegészítése.
- Óvó – védő intézkedések.
- A család támogatása.
- Hiteles partneri kapcsolat kialakítása a családdal.
- Együttműködő kapcsolattartás erősítése a családsegítő központtal és a gyámüggyel, ha szükséges a nevelési tanácsadóval.
- A családhoz illesztett segítségnyújtás gyakorlatának alkalmazása.

Veszélyeztető tényezők:

A veszélyeztetettség a személyiséget teljességében érinti, a fejlődését alapjaiban gátolja. A veszélyeztetettség akkor áll fenn, ha a személyiség alapvető szükségleteinek kielégítése nem történik meg. Ilyenek a biológiai szükségletek, biztonság szükséglete, szeretet szükséglet, stb.

- Tanulási, viselkedési zavarok.
- Érzelmi szféra minősége elfogadhatatlan a családban.
- Erőszak, fenyegetettség érzését keltő légkör a családban, erkölcstelen, bűnöző életmód.
- Súlyos anyagi helyzethez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás.
- *A gyermek viselkedésével saját magát is veszélyezteti.*

Hátrányos helyzetet kiváltó okok, tényezők:

A hátrányos helyzet a gyermek testi, szellemi, erkölcsi képességeinek hátrányát jelenti.

- Munkanélküliséggel, csökkenő jövedelemmel járó létbizonytalanság.
- Megromlott családi kapcsolat, az egyik szülő hiánya a nevelésben.
- Italozó életmód, elhanyagoló nevelés.
- Nevelési hiányosságok.
- Vele született vagy szerzett fogyatékoság.
- Etnikai hovatartozás.

Halmazottan hátrányos helyzet meghatározása:

Megállapítható, hogy egyik szülőnek (törvényes felügyeletet ellátó szülőnek) sem magasabb az iskolai végzettsége 8 általánosnál és gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak.

Az a gyermek, akit tartós nevelésbe (korábbi elnevezéssel állami gondozottak közülük is csak az állandó gondozásba) vettek.

Akit a jegyző védelembe vett és egyik szülőnek sem magasabb az iskolai végzettsége 8 általánosnál.

A halmazottan hátrányos helyzet megállapításának egyik feltétele, hogy a szülők nyilatkozzanak az iskolai végzettségükről. Az iskolai végzettség védett adat, csak önkéntes nyilatkozat megtétele esetén gyűjthető. Erről az MKM rendelet 39/D. § (5) bekezdése rendelkezik:

A gyermekeknél jelentkező következmények:

- ❖ Szocializációs problémák (beilleszkedési zavarok)
- ❖ Kommunikációs zavarok (beszédhibák, dadogás)
- ❖ Agresszivitás, pótcselekvések, képességbeli elmaradottság
- ❖ Elhanyagoltság, fáradékonyság

Feltárás feladatai:

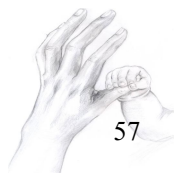
- ❖ Veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése
- ❖ (a problémák megbeszélése a gyermekvédelmi felelőssel)
- ❖ Tünetek okainak megkeresése
- ❖ A gyermek veszélyeztetettségének illetve hátrányos helyzetének a megkülönböztetése a helyi kritériumok alapján

A megszüntetés feladatai:

- ❖ Felzárkóztatás megszervezése
- ❖ Induló hátrányok csökkentése
- ❖ A gyerekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- ❖ Segítő szakemberek igénybevétele
- ❖ Konkrét esetekben együttműködés a segítőkkal: jelzőrendszer működtetése

Mit tehet az óvodánk?

- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges légkör biztosítása és testi egészségének óvása a családon belül és kívül.
- A gyermek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az óvodai orvosi szolgáltatáson keresztül, a segédeszközök igény szerinti hozzáférhetőségéig.
- *A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése, megszervezése.*
- A gyermekek intézményes ellátása az óvoda valamennyi szolgáltatásának biztosításával, a gyermekek igénye szerint.

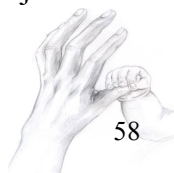
- A család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatások felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása, valamint a tanácsadás a család ellátó tevékenységéhez.
- Segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéséhez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken való részvétel biztosításával.
- Gyors és hatékony intézkedési eszközök a gyermeket veszélyeztető helyzetben.
- Folyamatosan ellenőrizni a gyermek rendszeres óvodába járását, szükség esetén eljárást kezdeményezni.
- Segítséget nyújtani az érintett gyermekeknek a kulturális, szociális hátrányaik csökkentése érdekében, a normák, szabályok elfogadásáért, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermek otthoni körülményeinek, életformájának, ellátásának, a pihenésének nyomon követése, folyamatos ellenőrzése.
- Kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal és Családsegítő Központtal a gyermekek érdekében.
- Szociális ellátórendszerrel való együttműködés (a HHH-s gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása).

A HHH-s gyermekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés formái:

- Személyes kapcsolattartás kialakítása minden szülővel.(családlátogatás, egyéni beszélgetések, szülői értekezletek, fogadóórák
- A gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása
- Rendszeres napi, heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.
-
- Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése (gyermekek munkáinak kihelyezése a szülői tájékoztatótáblákra)
- A szülői részvétel biztosítása foglalkozásokon, a nap bármely időszakában betekintési lehetőség az óvodai életbe.
- Egyéni beszélgetések során igény szerint a gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.
- A Szülői Közösség fejlesztése, az azonos értékrend megteremtése érdekében.
- Az óvodai rendezvények (Mikulás, Karácsony, Farsang, családi délután, stb.) megszervezésénél a szülők bevonása.

Gyermekvédelmi feladatok ellátása

- A gyermekvédelmi feladatok ellátásáért intézményi szinten az intézményvezető a felelős, munkáját gyermekvédelmi felelős segíti, aki nyilvántartást vezet az érintett gyermekekről.
A tagóvoda vezetők és az óvónők munkaköri kötelessége szükség esetén jelezni feléjük.
- Tudatosabban, tervszerűbben alkalmazzuk nevelőmunkánk egyik vezérfonalát, az egyéni bánásmódot. Ehhez szorosan kapcsolódik a családdal való jó kapcsolat, együttműködés megteremtése.
- A közoktatási törvény értelmében felkutatjuk és meggyőzzük az érintett családot a rendszeres és kötelező óvodába járásról.

A gyermekvédelmi munkát segítők a közös cél érdekében:

- Gyámügy
- Családsegítő Szolgálat
- Nevelési Tanácsadó
- Helyi önkormányzat
- Logopédus
- Gyógypedagógus
- Védőnők

6. AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, MÉRÉS RENDSZERE

Célja:

- az intézményben folyó pedagógiai gyakorlat nyomon követése, segítése, fejlesztése.

Területei:

- A gyermeki személyiség fejlesztésének értékelése, mérése.
- Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.
- Nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
- A pedagógiai módszerek gyakorlatának ellenőrzése, elemzése, értékelése.
- A helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése.
- A korrekciók végrehajtásának ellenőrzése.

Alapelvei:

- A pedagógiai munka értékelésének legfontosabb elve az objektivitás.
- A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.
- Az ellenőrzést mindig kísérje értékelés.
- Az értékelés erősíti az értékrend formálódását, ezért fontos a reális, pozitív megerősítéseket tartalmazó értékelés.
- Az ellenőrző, értékelő személy értékelésével egyfajta értékelési mintát is közvetít.

A pedagógiai ellenőrzésének szinterei:

- A gyermek fejlettségi szintjének értékelése.
- Az óvónő gyakorlati munkájában alkalmazott módszerek hatékonyságának értékelése.

6.1. A gyermekek fejlődésének ellenőrzése

A gyermekcsoport tudásszintjének mérése az egyéni megfigyelések eredményeiből, és az egyéni munkák áttekintéséből tevődik össze.

A megfigyelési adatokat az óvónők folyamatosan gyűjtik a gyermekekről az óvodás évek alatt, így az összehasonlítás eredménye azonnal kimutatható.

6.1.1 A gyermek ellenőrzése, értékelése

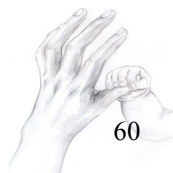
Az óvodai életben a gyermek egyéni képességfejlesztésének minden szinten érvényesülnie kell. Az óvónőnek tudnia kell, hogy az egyes gyermeket miben és hogyan kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.

Fontos a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követni kell fejlődési ütemüket, jelezni lemaradásukat.

A gyermek óvodába lépésekor anamnézis felvétele történik, mely képet ad a gyermek és környezetének jellemzőiről, viszonyairól. Ez egyrészt segíti a gyermek hatékonyabb megismerését, másrészt a családdal való első kapcsolat felvételét is jelenti

A gyermek viszonyulásait, személyiségének alakulását, *fejlődésük nyomon követését dokumentáljuk*. Ezt az óvodai évek alatt folyamatosan vezetett **személyiség lap** tartalmazza melyben a gyermek testi, lelki, értelmi képességeinek, készségeinek a fejlődése nyomon követhető.

A személyiség lapok folyamatos, reális megfigyeléseken, adatokon alapuló vezetése minden óvónő kötelessége.

A személyiség lap feljegyzéseinek kötelező időpontjai:

- ❖ Kiscsoportban az óvodába lépéskor, november végéig (ill. az óvodába lépést követő 2. hónap után), év végén: májusban.
- ❖ Középső csoportban: november végéig, év végén: májusban.
- ❖ Nagy csoportban: október végéig, év végén: májusban.

A jelentősebb változást, fejlődést vagy visszafejlődést bármely időszakban, dátummal jelezve bejegyezhetjük. Ilyenkor még hangsúlyosabban kell az okokat felderíteni, egyéni fejlesztési tervet készíteni.

Az egész folyamatban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés eredményének, fejlettségi szintjének ellenőrzése, értékelése. Az iskolai alkalmasság kritériumait a „A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére” című fejezet részek tartalmazzák.

Sikerkritériumunk: a tanköteles korú gyermekek 85%-a megkezdte az iskolai tanulmányait.

6.1.2. A gyermekcsoport ellenőrzése, értékelése

Az óvodai csoport szokás- és szabályrendszere megszilárdulásának mértéke, a tevékenységi tervek megvalósulásának mutatói, a gyermekcsoport viselkedése, mind-mind értékes információk az ellenőrzés, értékelés folyamatában. A gyermekcsoport fejlettségi szintjének ellenőrzése, értékelése az egyéni megfigyelések eredményeit, az egyéni munkák áttekintését is felhasználja.

A csoport értékelését a csoporttal foglalkozó óvónők a csoportnaplóban, írásban rögzítik.

A gyermekek fejlettségi szintjének mutatói, és a pedagógiai munka gyakorlatának megfigyelése, a csoportnaplóba tett bejegyzések, részét képezik az óvónői munka ellenőrzési és értékelési dokumentációjának is.

Az egyéni és a gyermekcsoport értékelésénél a leggyakrabban alkalmazott módszerek:

- A folyamatos megfigyelés feljegyzéseinek elemzése, konzultáció a szülőkkel.
- A gyermekmunkák elemzése.
- Összehasonlító elemzés, pl.: nevelőközösségben.
- Feladatlapok elemzése.
- Kérdő ívek elemzése.
- Mérések végzése, stb.

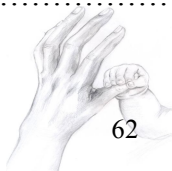

SZEMÉLYISÉGLAP

A gyermek neve : .....
Születési helye, ideje : .....
Óvónői : .....
.....
.....

A családra vonatkozó adatok:

- Kiből áll a család (szülők, nagyszülők, rokonok):
.....
- Apja neve: .....
Foglalkozása: .....
Iskolai végzettsége: .....
- Anyja neve: .....
Foglalkozása: .....
Iskolai végzettsége: .....
- Együtt élnek-e a szülők (teljes, csonka család): .....
- A testvérek neve, kora: .....
.....
.....
- Érte-e valamiféle baleset, sérülés (beleértve a szülést is):
.....
.....
- Milyen kezelést kapott: .....
- Kisgyermek tartósan beteg-e?: .....
- Tud-e allergiás tünetről? Mi az?: .....
- Jobbkezes, vagy balkezes: .....
- A szülő véleménye szerint gyermeke: nyugodt vagy élénk, zárkózott – közlékeny, lassú – gyors, kiegyensúlyozott – kiegyensúlyozatlan, szófogadó – engedetlen, kötelességtudó – felelőtlen, alapos – felületes, érzékeny a dorgálásra vagy nem.
- Van-e valamilyen nevelési problémájuk:
.....
.....
- A családi körülményekben család és gyermek kapcsolatában bekövetkezett változások bejegyzése (dátum, esemény):
.....
.....
.....

- Lakáskörülményeik :

.....
.....
.....
.....
.....

Van-e a gyermeknek elkülönített helye:

Kivel osztja meg a szobáját:

.....

A személyi adatlap felvételének időpontja: .....

Az adatlapot kitöltötte: .....

A szülő a válaszadás jogát megtagadhatja

Befogadási tapasztalatok:

A befogadás időpontja:

A befogadást végző óvónók neve:

A befogadás menete:

1. nap: .....
2. nap: .....
3. nap: .....
4. nap: .....
5. nap: .....
6. nap: .....
7. nap: .....

Tapasztalatok a befogadási idő alatt:

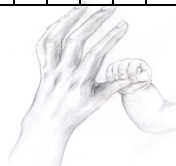
(elszakadás az édesanyjától, a felnőttek és a gyermekek közeledésének elfogadása, stb.)

Gyermek neve: .....

C.) Egyéni képességfejlődés mutatói – 1. lap

JÁTÉK	Gyakorló játék				Konstrukciós játék				Szerepjáték				Dramatizálás, bábjáték				Szabályjáték (szab. tudat)				Szerep megnyilvánulás			
	3-4	4-	5-	6-	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7
TÁRSASÉLET, ÉRZELMEK	Szerep megnyilvánulások				Közösséghez alkalmazk.				Társas kapcsolatok				Felnöttekkel				Érzelmi állapota				Temperamentum			
	1. csendes megfigyelő 2. végrehajtó 3. vezető 4. csoportnormáit h. súlyozza 5. kezdeményező, ötletadó				1. öntörvényű, durva 2. közömbös, érzéketlen 3. befolyásolható 4. segítőkész 5. másokkal is elfogadhat				1. magányos, szorongó 2. felnőtt közelségét keresi 3. egy társához kötődik 4. több felszínes kapcsolat 5. kiterjedt kapcsolatok				1. ellenséges 2. tartózkodó 3. közömbös 4. elfogadó 5. ragaszkodó				1. szorongó, félénk 2. kötekedő 3. agresszív 4. változó 5. kiegyensúlyozott				1. lassú – nyugodt 2. robbanékony – gyors 3. élénk, kiegyensúlyozott 4. kiegyensúlyozott			
ÖNKISZOLGÁL.	Tisztálkodás				Öltözködés				Étkezés				Fogmosás				WC használat				Zsebkendőhasználat			
	1. önállótlan 2. segítséget igényel 3. figyelmeztetésre végzi 4. önálló 5. másokat is figyelmeztet				1. önállótlan 2. próbálkozik 3. kis segítséggel végzi 4. megfelelő sorrendben 5. minden területen önálló				1. teljesen önállótlan 2. segítséggel étkezik 3. eszközöket koránan megfelelően használ 4. önálló, kultúrált 5. ügyel az esztétikára				1. elutasítja 2. segítséget igényel 3. önálló 4. rendben tartja az eszközeit 5. másokat is figyelmeztet				1. nem megbízható 2. segítséget igényel 3. WC után kezet mos 4. önálló, ügyel a rendre 5. másokat is figyelmeztet				1. nem ismeri 2. szükség esetén szól 3. segítséget igényel 4. rendeltetészerűen használja 5. másokat is figyelmeztet			
AKARAT	Önuralom				Kudarccal elviselése				Monotónia-tűrés				Munka				Konfliktusmegoldás				Feladattudat			
	1. nincs 2. bizonyos helyzetekben 3. életkorának megfelelő 4. fejlettebb társainál 5. szélsőségeket is kezel				1. agressziót vált ki 2. dacot vált ki 3. elkeseredik, sír 4. feladja a tevékenységet 5. újra próbálkozik				1. nem képes rá 2. rövid ideig 3. a vége előtt feladja 4. átlagos ideig				1. elzárkózik a feladattól 2. biztatásra vár 3. vállal, de felületes 4. önként, de segítséggel 5. önként, megbízhatóan				1. agresszív lesz 2. dacos, indulatos 3. visszavonul (sír) 4. felnőttet igényel 5. kompromisszumra kész				1. kapkodó, szétszórt 2. nagy erőfeszítéssel 3. elkalandozik 4. kevés biztatás kell 5. véghezviszi, önálló			

Gyermek neve: .....

C.) Egyéni képességfejlődés mutatói – 2. lap

ANYANYELV	Nyelvhasználat 1. nem beszél 2. csak szómondatokat, csak kérdésre válaszol 3. mondatokat alkot 4. helyes nyelvhasználattal társalog	Fonémahallás 1. részt vesz a játékban 2. azonosítja a fonémákat 3. kihallja a szóból 4. a szó elején és végén felismeri	Képolvasás 1. felsorol 2. különböző mondatokat alkot 3. összefüggéseket észlel, mesél 4. előzményt, következményt	Kifejezőkészség 1. nem kommunikál 2. nehezen találja a szavakat 3. mondatokban beszél 4. árnyalt, tagolt kifejezés	Versmondás jellemzői 1. nem kedveli 2. hallgatja, de nem mondja 3. segítséggel mondja 4. önállóan, kifejezően mond verset, mondókat	Mesemondás 1. nem köti le, nem kedveli 2. kedveli, hallgatja 3. mese egy-egy részét képes elmondani 4. önállóan mesél
	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7
VIZUÁLIS	Formaábrázolás 1. nem rajzol 2. firka szintű 3. felismerhető formák 4. arányos, térbehelyezett formák	Emberi alakábrázolás 1. részletszegény, sematikus 2. egyénített (pl. kék szem) 3. egyénített, részletező 4. mozgó alak	Eszközhasználat 1. kezdetleges fokon 2. technikát ismeri, de gyenge a kivitelezés 3. kivitelezés megfelelő 4. kivitelezés egyéni megoldásokkal	Színhasználat 1. 1-2 szín 2. témától független színek 3. színhelyesen dolgozik 4. térkitöltő, árnyalt színekkel dolgozik	Kreativitás 1. szűk motívumválasztás 2. változatos motívum 3. térábrázolás 4. hangulat, cselekmény, egyéni megoldások ábrázolása	Esztétika, feladattartás 1. munkái befejezetlenek 2. maszatos, színtelen 3. befejezettek 4. munkái esztétikusak
	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7
MATEMATIKAI GONDOLKOZÁS	Összehasonlítás 1. hiányos ismeretek 2. segítséggel tudja 3. önállóan végzi 4. verbálisan is képes rá	Mennyiségek mérése 1. nem képes rá 2. rávezetéssel képes 3. önállóan képes 4. sorba is tudja rendezni	Halmazok számossága 1. nincs számfogalma 2. 6-os számkör alatti 3. 10-es számkörben mozog 4. 10 fölötti számfogalom	Sorszámok, sorozatok 1. 6-os kör alatt 2. 10-es körben tudja 3. 10-es körön felül is tudja 4. 3-tól több elemű sorozatot is	Bontás, pótlás 1. nem képes rá 2. 6-os számkör alatt 3. 10-es számkörben 4. 10-es számkörön felül	Téri tájékozódás 1. nem tájékozódik 2. csak saját testsémáját 3. térben is jól tájékozódik 4. síkban is tájékozódik
	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7
ÉNEK	Éneklési készség 1. nem szólal meg 2. hamis 3. segítséggel énekel 4. önálló, tiszta éneklés	Egyenletes ritmuskép 1. nem próbálja 2. elkezd, de nem tudja 3. segítséggel tudja 4. hibátlan	Gyors-lassú 1. nem próbálja 2. hibásan végzi 3. segítséget igényel 4. megfelelően alkalmazza	Halk-hangos 1. nem szólal meg 2. hibásan végzi 3. segítséget igényel 4. megfelelően alkalmazza	Magas-mély 1. nem szólal meg 2. hibásan végzi 3. segítséget igényel 4. megfelelően alkalmazza	Zenei alkotóképesség 1. nem próbálja 2. elkezd 3. kis segítséget igényel 4. önálló
	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7	3-4 4-5 5-6 6-7

Gyermek neve: .....

C.) Egyéni képességfejlődés mutatói – 3. lap

MOZGÁS	Járás				Futás				Ugrás				Finommozgás				Mozgás-összerendezettség				Irányok, téri tájékozódás							
	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7	3-4	4-5	5-6	6-7				

Tájékoztató időpontja	Tájékoztatót végző óvónő	Szülő aláírása
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

6.2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés

- ❖ Kiterjed minden írásos szakmai dokumentumra.
- ❖ Vizsgálja az óvodában folyó munka feltételrendszerének megteremtését.
- ❖ Feladata a gyakorlati munka minőségének feltárására, a helyi nevelés hatékonyságának elemzésére, a pedagógiai program értékelésére.
- ❖ Az ellenőrzési tervet az intézményvezető készíti el, mely tartalmazza az ellenőrzés területeit, módszerét és ütemezését. Az ellenőrzési tervet nyilvánosságra kell hozni.
- ❖ Rendkívüli ellenőrzésről az intézményvezető dönt, kezdeményezheti tagóvoda vezető, intézményvezető helyettes, szakmai munkaközösség.
- ❖ Minden felelős beosztású dolgozó – munkaköri leírásának megfelelően – felel a maga területén folyó tevékenység folyamatos ellenőrzéséért.
- ❖ Az ellenőrzés tapasztalatait írásban rögzíteni kell, az érintettekkel pedig ismertetni.
- ❖ Nevelőtestületi záró értekezleten értékelni kell a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, tapasztalatait, hiányosságait.

A pedagógus értékelésének célja:

- A helyi nevelési program megvalósításában az eredményesség növelése.
- A minőség folyamatos biztosítása.
- Egyéni és közös értékrend összehangolása.
- Önértékelési képesség fejlesztése.
- Szakmai fejlődés elősegítése.
- A belső kommunikáció javítása.
- A probléma és konfliktus kezelés javítása.
- A törvényi megfelelés biztosítása.

Az óvónők pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy tisztában legyenek munkájuk értékével, megőrizzék a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

Az óvónő teljesítményértékelésének dokumentumai

- ❖ Csoportnapló, Felvételi mulasztási napló, Személyiség lapok, pályázati anyagok
- ❖ Jelenléti ív, jegyzőkönyvek, tanúsítványok, feljegyzések
- ❖ Értékelő lapok (MIP melléklete)

Fontos, hogy az óvónő egyértelműen, világosan, reálisan megfogalmazott szakmai és emberi követelmény-rendszer szerint szervezhesse az óvodai tevékenységét. A dokumentálás, az objektivitás az ellenőrzés-értékelés folyamatában résztvevő mindkét fél (értékelt és értékelést végző) számára meghatározó kell, hogy legyen!

A pedagógus értékelés részletes szabályozását „A pedagógus teljesítményértékelés és az intézményi önértékelés eljárásrendje” című dokumentum tartalmazza. Az óvodai dolgozókkal szemben támasztott elvárásokat, követelményeket a nevelőtestületünk által elfogadott „Etikai kódex”-ben fogalmaztuk meg. Ez a dokumentum irányt mutat az óvónő munkájának, viselkedésének ellenőrzésében, értékelésében.

6.3. Helyi nevelési program ellenőrzése, értékelése

Cél:

- A helyi nevelési programunkba megfogalmazott célok megvalósulásának értékelése.
- A program megvalósulásának vizsgálatkor az elmélet és a gyakorlati megvalósításának összevetése.

Feladat:

- A stratégiai céljaink felülvizsgálata, szükség esetén korrekció.
- A megvalósulás értékelése és a szükséges megerősítés, vagy korrekció elvégzése.
- Évente adatgyűjtés.
- Dokumentálás: a beválás napi tapasztalatainak feljegyzése, összesítése félévenként.

Menete:

A program ellenőrzésében és értékelésében a intézményvezető irányításával a nevelőtestület minden tagja részt vesz.

- ❖ Folyamatosan értékelni kell a program feladatrendszerét.
- ❖ A bevezetést követő első év végén értékeljük, elemezzük munkánkat.
- ❖ A bevezetést követő harmadik év végén, és azt követően, három évenkénti nevelési folyamat vizsgálata történik a kimenet oldalról. Célja annak megállapítása, hogy mennyire sikeres az óvoda nevelő-fejlesztő munkája.
- ❖ Előre összeállított szempontsor alapján minden iskolába menő kisgyermeknél elvégezzük az értékelést.

Felelős: intézményvezetők, MICS, megbízottak

Irányított önértékelés folyamatát a „Pedagógus teljesítményértékelés és az intézményi önértékelés eljárásrendje” című szabályzatunk részletesen tartalmazza.

7. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI, SZOLGÁLTATÁSOK

7.1. Óvodánk kapcsolatrendszere

7.1.1. Az intézményegységek közötti kapcsolattartás

A székhely óvoda és a tagintézmények, ill. a tagintézmények egymás közti élő kapcsolat fontos az intézmény működése szempontjából. Egymást segítve, inspirálva, együttműködve dolgozunk.

Belső kapcsolattartás általános formái és rendje:

- vezetők értekezlete havi rendszerességgel
- a tagintézmények rendszeres, heti kapcsolatban vannak az intézményvezetővel
- nevelőtestületi értekezletek évente két alkalommal
- munkaközösség programjai éves munkaterv alapján
- munkatársi értekezletek
- A belső szakmai együttműködés, továbbképzés lehetősége a kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék során.
- az intézményvezető ellenőrző látogatásai éves munkaterv alapján.
- intézményi szintű közös rendezvények (karácsonyi koncert), kirándulások.
- A bölcsőde szakmailag önálló egység, az intézményvezetővel napi kapcsolatban áll. Kölcsönös látogatásokat, tapasztalatcseréket szervezünk.

7.1.2. Az óvoda és a család kapcsolata

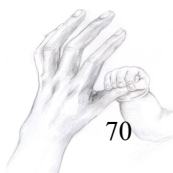
A szülőkkel meg kell ismertetni az óvodai programot, az óvoda működési rendjét. Elő kell készíteni közösen a gyermek óvodához szoktatását, az óvoda megszerettetését. Az óvodás kisgyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősségünk, nagyon fontosnak tartjuk, hogy nevelőpartnerek legyünk, ismerjük egymás nevelői felfogását, nevelési eljárásait, szokásait. Fontos számunkra az óvodai és a családi nevelés egységének a megteremtése.

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei:

- a gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása
- a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás kialakítása
- az óvoda és a család nevelési sajátosságainak, szokásainak kölcsönös megismerése

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek fejlesztésének céltudatos megvalósítása
- a rendszeres kapcsolattartás megszervezése
- *értvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait (intervenciós gyakorlat)*

Kapcsolattartásunk tartalma:

- Óvodakezdés előtt kezdeményezzük a kapcsolat felvételét (családlátogatás óvodába érkezés előtt)
- Ahol szükségét érezzük tájékoztatás, tanácsadás, segítő szolgáltatások lehetőségeinek a megismertetése
- Egyéni eseteknek megfelelően rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel (fejlődés, értékelés)
- A szülők közötti kapcsolatok erősítése az óvodával (közös programok)
- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkel (szülői értekezlet, fogadó órák)
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása;
- Pontos információátadással segítjük a tájékozódásukat.

A szülőket tájékoztatjuk a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. Nyílt napokat tartunk, meghívhatjuk a szülőket karácsonyi, farsangi, stb. rendezvényeinkre is. Lehetőség és igény szerint fogadó órákat tartunk.

Kapcsolattartásunk jellemző formái:

Beiratkozás: A szülők általában magukkal hozzák gyermeküket, így az első személyes kapcsolat az óvodával már kialakul.

Napi kapcsolat: A szülőket tájékoztatjuk a gyermekével történt napi lényeges eseményekről, azonban a szülővel el kell fogadtatnunk, hogy az óvónőket hosszabb ideig nem vonhatják el csoportbeli tevékenységüktől.

Családlátogatás: Az óvodába járás előtt felkeressük a családot, ismerkedünk a kisgyermekkel, az óvodába járás időszakában szükség szerint.

Szülői értekezletek: Évente legalább két alkalommal, melynek nevelési, pedagógiai témája van, valamint az eltelt időszak eredményeiről, közös feladatainkról beszélgetünk.

Fogadó óra: Előzetes időpont egyeztetés után, óvónői felajánlás, ill. szülői kérésre bármikor lehetősége van a szülőnek gyermekéről hosszabb véleménycserére.

Nyílt napok: A teljes nyitva tartás ideje alatt betekintést kap az óvodai életbe a szülő.

Nyílt ünnep: Egységenként, a hagyományainknak megfelelően.

Közös rendezvények: Családi nap

A szülők bekapcsolódása az ünnepi előkészületekbe: Szülők kérése alapján, ahol bekapcsolódhatnak játékkészítésbe, ünnepeink, hagyományaink ápolásába.

Igény- és elégedettségvizsgálatok

A szülők igényeinek, elégedettségének, elégedetlenségének a felmérése. Intézkedési terv készítése a feladatok megoldásához.

A tényleges kapcsolattartási forma kiválasztása, bővítése az óvónő kompetenciája.

7.1.3. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Az intézményünk két szervezeti egységből áll: óvoda és bölcsőde.

A bölcsődei és óvodai feladatokat ellátó szervezeti egységek szakmai szempontból önállóak, tevékenységüket a rájuk vonatkozó jogszabályok, szakmai előírások alapján látják el, melyet az intézményvezető vezet.

Fontos egymás munkájának, törekvéseinek megismerése, elfogadása.

Az óvodába bölcsődéből érkező gyermekekkel az óvónők bölcsődei hospitálás során már előzőleg is megismerkednek. A gondozónőkkel együttműködve segítik a kisgyermek zökkenőmentes óvodai beilleszkedését.

A gondozónők ismerik Kéz a kézben helyi óvodai nevelési programot, és a Bölcsődei szakmai és nevelési program szervesen kapcsolódik ehhez. Kölcsönös hospitálások, szakmai véleménycserék jellemzik együttműködésünket.

7.1.4. Az óvoda és az iskola kapcsolata:

Egymás nevelési céljait, elképzeléseit fontosnak tartjuk megismerni. Keressük a tartalmas együttműködés lehetőségeit, ezek bővítését.

Annak érdekében, hogy minél zökkenőmentesebb legyen a kisgyermek számára az iskolai kezdés, lehetőséget adunk arra, hogy az iskolai életbe már óvodáskorban bepillantassanak: kölcsönös látogatások, nyílt napokon való részvétel, tanítók érdeklődése a gyermekek iránt. látogatások, megbeszélések, előadások, vita fórumok lehetőségeinek megteremtése.

Kapcsolat a Metrum Alapfokú Művészeti Iskolával: évszakonként, ünnepek alkalmával koncertet adnak az óvodásainknak.

Kapcsolat az Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel: népi játékok, dalok gyűjteményének összeállítása, népi gyermekjátékok tanítása.

Kapcsolattartásunk formái:

Kölcsönös látogatások: Az első osztályosokat volt óvó nénijük meglátogatja. A leendő első osztályos tanítók tavasszal ismerkednek az óvoda nagycsoportosaival.

Szülői értekezlet: Lehetőséget biztosítunk a leendő első osztályos tanítóknak óvodai szülői értekezleten való részvételre.

Gyermekek látogatása az iskolába: Ismerkednek az iskolai környezettel, találkoznak a tanítóval. (kézműves foglalkozások, iskolavárók)

Az iskola rendezvényein, ünnepein való részvétel: Az iskola játszódelutánokat szervez a nagycsoportosoknak, ünnepélyükre meghívást kapunk, meseelőadásokat szerveznek az óvodások részére.

7.1.5. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Kapuvár Város Önkormányzata által megfogalmazott célok és feladatok alapján szervezzük óvodánk működését. A fenntartó folyamatosan figyelemmel kíséri nevelő-oktató munkákat, az intézmény gazdálkodását, beszámoltatja az intézmény vezetőjét. Elismeri, támogatja az óvoda munkáját.

Kapcsolattartásunk formái:

- Az óvodavezető szakmai és gazdálkodási beszámolója.
- Rendszeres vezetői értekezletek, kölcsönös tájékoztatás, egyéni beszélgetés.
- Rendezvényeinken, ünnepeinken való óvodai képviselet.
- Az intézményvezető az önkormányzat Egészségügyi és Oktatási Bizottságnak külsős tagja, így a részvételünk közvetlen a városunk közoktatás politikájában.
- Gyámügyi előadóval (vagy családsegítővel) a kapcsolatunk élő a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- *A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermek esetében az intézményvezető kapcsolatot alakít ki, és működtet az érintett kisebbségi szervezetekkel, önkormányzatokkal.*

7.1.6. Az óvoda és az egészségügyi intézmények

Jelenleg a gyermekorvossal, védőnői hálózattal, a fogorvossal és a családsegítő intézettel van kapcsolatunk.

Kapcsolattartásunk formái:

- Évenkénti orvosi vizsgálat.
- Tanköteles korúak iskola-alkalmassági vizsgálata, hallásvizsgálata.

Tanácsadás:

- védőnői hálózat
- gyermek jóléti szolgálat
- családsegítő intézet

7.1.7. Az óvoda és a közművelődési intézmények

A helyi lehetőségeink figyelembevételével igyekszünk a kapcsolatot, illetve a programokat úgy szervezni, hogy azok elősegítsék nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldását, melyek pedagógiai elveinkkel, értékközvetítéseink tartalmával összeegyeztethetők.

Kapcsolattartásunk formái:

- Gyermekműsorokon való részvétel.
- Könyvtárlátogatás – foglalkozások a könyvtárban.
- Közös program szervezése – farsang, hangszeres bemutató.
- Helyi múzeumok látogatása – anyaggyűjtés.
- Kiállítások megtekintése.

7.1.8. Szakmai szervezetek

Megyei Pedagógiai Intézet:

- Szakmai helyzetünk megerősítése, segítése.
- Nyílt napok támogatása.
- Pályáztatások segítése, támogatása.
- Továbbképzési programok színes skálájának a biztosítása.
- Személyes kapcsolattartás.
- Szakmai szaktanácsadók és a szakértői gárda készenléte a szolgálatunkra.

Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság.

7.1.9. Civil szervezetek

„Kapuvári óvodáskorú gyermekekért” alapítvány:

- óvoda támogatása
- közös rendezvények
- együttműködési szerződés.

„Babót jövőjéért” alapítvány: a babóti tagóvoda támogatása.

7.2. Az óvoda szolgáltatásai

Intézményünkben lehetőség van különböző szolgáltatások igénybevételére. A szolgáltatásokat úgy szervezzük, hogy az alapfeladatunk ellátása ne csorbuljon. *Az óvoda teljes nyitvatartási idejében szervezett tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.*

A szülők óvodától elvárt többletigényeinek elbírálásakor csak akkor lehet elfogadó döntést hozni, ha az a gyermekek érdekeit nem sérti, a fejlődés-lélektani törvényszerűségeket figyelembe veszi, és biztosítható, hogy az óvoda nevelési programja zavartalanul teljesül.

A lehetőségeket figyelembe véve törekszünk biztosítani az egyenlő hozzáférést minden kisgyermek számára.

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások:

- Logopédiai ellátás
- Gyógy-testnevelés a doktornő által javasolt gyermekek számára.
- Hitoktatás. Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti – vallási meggyőződését. Ha a szülők igénylik, tagóvodánként lehetővé tesszük, hogy heti egy alkalommal a gyermekek az egyházi személy által szervezett fakultatív hitoktatásban részt vegyenek. *A hitoktatás megszervezésekor nagy hangsúlyt kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának biztosítására.*

Nevelési időn túl szervezett térítéses szolgáltatások:

- Zene ovi.
- Ismerkedés idegen nyelvekkel
- Sakk.

Figyelembe véve a szülők többségének javaslatát, a lehetőségeinket, a meglévő vagy folyamatban lévő szakirányú felkészültségünket, s nem utolsó sorban a programunkhoz való kötődést, nyitottak vagyunk más szolgáltatások szervezésére is.

7.3. Érdekegyeztetés, érdekérvényesítés, érdekvédelem

- Óvodánkban működik a Közalkalmazotti Tanács és a szakszervezet.
- A szülői érdekérvényesítés szerve, a szülői munkaközösség.
- Gyermek jogainak teljes körű érvényesülésének, védelmének biztosítása az intézmény minden dolgozójának a kötelessége.

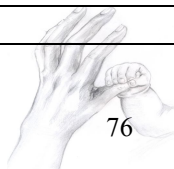

8. ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A Kéz a kézben helyi óvodai nevelési program végrehajtásához szükséges, nevelő-fejlesztő munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke:

Játék

Eszköz	
Gyakorlójáték	
Fából készült jármű	5/ csoport
Nagy teherautó ill. dömper	1/ csoport
Járművek (egyéb autó, repülő, stb.)	5/ csoport
Húzható állatfigurák	3/ csoport
Fűzőgyöngy	1/ csoport
Karos mérleg	4/ óvoda
Kitömött plüssfigurák	5/ csoport
Homokozó garnitúra	5/ csoport
Szerepjáték	
Babaszoba kellékei (babaruha, ágycsillag, babakocsi, stb.)	1-1/ csoport
Babakonyha kellékei	1-1/ csoport
Takarítóeszközök (porszívó, partvis, kiskád, vasalódeszka, teregető, vasaló stb.)	1-1/ csoport
Mosóeszközök (mosógép, kiskád, vasalódeszka, teregető, vasaló stb.)	1-1/ csoport
Öltöztetőbaba (és ruhák évszaknak megfelelően)	5/ csoport
Játéktelefon	2/ csoport
Fodrászkellék (hajcsavaró, csipesz stb.)	1 garnitúra/ csoport
Forgalomirányító tárcsa	2/ csoport
Forgalomirányító bot	1/ csoport
Jelzőablak	1 garnitúra/ csoport
Orvosi felszerelés	1 garnitúra/ csoport
Boltos játék	1 garnitúra/ csoport
Dramatizálás, bábozás	
Maszk-készlet	2 garnitúra/óvoda
Díszletelemek dramatizáláshoz	1-1/ csoport
Bábparaván	2 /óvoda
Bábkészlet	20/óvoda
Ujjbáb	1 garnitúra/ csoport
Bábtartó	1/ csoport
Barkácsolás	
Ábrázolás eszközei	6-6/ csoport
Varrás eszközei	6/óvoda
Csavarhúzó	6/óvoda
Kiskalapács	6/óvoda
Harapófogó	6/óvoda
Fűrész	6/óvoda
Véső	6/óvoda
Fúró	2/óvoda
Szövőkeret	6/óvoda

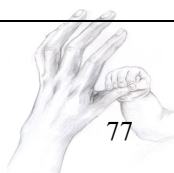
Konstruáló, építőjáték	
Építőkocka (nagy készlet)	1/csoport
Műanyag építőkészlet	1/csoport
Kirakójáték	3/csoport
Háziállatok	1 garnitúra/csoport
Kerítéselemek	1 garnitúra/csoport
Szabályjáték	
Dominó	1/csoport
Társasjátékok	5/csoport
Kirakó- és párosító játék	3/csoport
Kártyák	3/csoport

Munka jellegű tevékenységek

Eszköz	
Kerti szerszámok (ásó, kapa, gereblye, lombseprű)	5-5/ óvoda
Vesszőkosár, locsolókanna, seprű	5-5/ óvoda
Kalapács, szögek, szerszámok	1 garnitúra/ óvoda
Gyűrődieszka, nyújtófa, műanyagterítők	6/csoport
Gyermekek részére darabolókések	6/ óvoda
Mérleg	2/ óvoda
Gyümölcsmosó	2/ óvoda
Ruhakefe	2/csoport
Homok-vizes asztal	2/ óvoda

Ének, énekes játékok, zenehallgatás

Eszköz	
Magnó, CD lejátszó csoportonként	1/csoport
CD lemezek, kazetták (pl. Vivaldi, Mozart, Bartók, Kodály, Muzsikás stb.)	gyűjtemény/ óvoda
Ritmusbotok, népi ütő- és rázóhangszerek	6/csoport
Triangulum (különböző méretben)	2/csoport
Csörgődob, ujjcintányér, kasztanyetta, dobok, cintányérok, csörgők, köcsögduda	1-1/csoport
Xilofon, harangjáték, fém hangszerek	1/csoport
Száncsengő, csengősor	1/csoport
Rögtönzött hangszerek: pl. dobozok, termések, különböző alapanyagú tárgyak	6-6/csoport
Népi játékok kellékei: szalmakalap, kendők, filckalap, kiskötény, zsebkendő, bő szoknya, mellény, bot, stb.	1-1/csoport
Különböző maszkok, fejdíszek (kacsa, nyúl, bárány stb.)	1-1/csoport

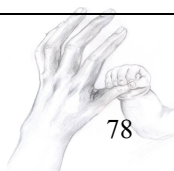
Felnőttek játéka	
Furulya	2/csoport
Hangvilla	1/csoport

Vers, mese, báb-, drámajáték

Eszköz	
Képes mesekönyvek	50/óvoda
Mesepárna vagy meseszőnyeg, mesekígyó	1/gyermek
Meseparaván	1/csoport
Ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok	1 garnitúra/csoport
Felnőtt méretű kesztyűbábok	3 garnitúra/ óvoda
Bábtartó (fajtánként)	1/csoport
Kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek, koronák, stb.	1-1/csoport
A gyermekek szerepléséhez különböző eszközök (pl. igazolványok, táskák, stb.)	1-1/csoport
Textil állatfej maszkok	2 garnitúra/ óvoda
Hangkazetták, drámajátékhoz használható hanghatások, aláfestő zene	10-15/ óvoda
Különböző méretű, anyagú textíliák, rögtönzött bábokhoz	10-15 féle/óvoda

Mozgás

Eszköz	
Udvari játékokhoz	
Mászókötél, gyűrűhinta	1-1/ óvoda
Csúszda, rönklépegetők, kugli, teke	1-1/ óvoda
Rugós billegő, falovacskák	1-1/ óvoda
Mászókák	2/ óvoda
Futball-kapu, kosárpálánk, röplabdaháló	1-1/ óvoda
Eszköz	
Rollerek	8/ óvoda
Gólyaláb, lépegetők	2-2/ óvoda
Tollaslabda-felszerelés	2/ óvoda
Csoportszobai, tornaszobai eszközök és játékok	
Összerakható, mobil testnevelési eszközök	2/ óvoda
Padok, egyensúlyozó deszkák, alacsony gerenda	5/ óvoda
Zsámoly, ugrószőnyeg	5/ óvoda
Bordásfal (4-5 tagból álló)	5/ óvoda
Labdák (medicin-, kosár-, röp-, futball labda)	5-10/ óvoda
Különböző méretű és anyagú labdák	30/ óvoda
Tornaszőnyeg különböző méreteken	3/ óvoda
1 kg-os súlyzók	10/ óvoda
Ugrókötelek	10-15/ óvoda

Tornabotok, karikák, kendők, szalagok, stb.	30/ óvoda
Bóják, akadályok	5/ óvoda
Magasugró készlet	1/ óvoda
WESCO típusú tappancsok, téglák, hengerek, alagutak, stb.	1-1 garnitúra/ óvoda

Rajz, mintázás, kézimunka

Eszköz	
A.) Rajzoláshoz	
Zsírkréta, különböző vastagságú és színű ceruzák, színes ceruza, filctollak	8-8 készlet/csoport
Rajztáblák	10-15/csoport
Rajzlap	Igény szerint
B.) Festéshez	
Gombfesték, tempera, textil- és üvegfesték	8-8 készlet/csoport
Különböző vastagságú ecsetek, szivacs, törülruhák	8-8/csoport
Festőállvány	1-1/csoport
C.) Gyurmázáshoz	
Plasztilin, liszt, só, olaj, stb.	Igény szerint
D.) Különböző papírok kézimunkához	
Rajzlap, színes ceruza, krepp-papír, színes hajtogató-lapok, füzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, selyempapír, stb.	5-8 fajta/csoport
Nyíráshoz jó minőségű, tompa hegyű ollók	10/csoport
Cikk-cakk olló, mintavágó olló,	1-1/csoport
E.) Gyöngyfűzéshez	
Különböző méretű gyöngyök, damilok, drót	1 garnitúra/csoport
F.) Fonalmunkákhoz	
Különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal	gyűjtemény/csoport
Felvető szövőkeret, különböző ágú körmöcske, tompa hegyű tű	15-20/ óvoda
G.) Építéshez	
Dobozok, hengerek	Gyűjtemény/csoport
H.) Barkácsoláshoz	
Textilek, töltőanyagok, hurkapálca, fakanál, csipkék, bőrök, gombok, filchulladék, szögek, szerszámok	készlet/csoport
I.) Népi kismesterségek	
Csuhé, szalma, rafia, vessző stb.	Igény szerint/ óvoda
Egyéb eszközök	
Ragasztók	10-15/csoport
Lemosható asztalterítők	2/csoport
Polc az alkotások elhelyezéséhez	1/csoport
Faliújság a képek elhelyezéséhez	1-3/csoport

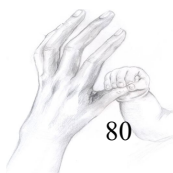

A külső világ tevékeny megismerése

Eszköz	
A.) Környezet	
Színes tudományos képeskönyvek	25/ óvoda
Nagyítók	5/ óvoda
Kosarak	5-10/csoport
Csírázató tálak	15-20/ óvoda
Állat- és növényhatározók	2-2/ óvoda
Földgömb	2/ óvoda
Térkép	2/ óvoda
Mikroszkóp, távcső	1/ óvoda
Cserepek, virágládák, magvak, hagymák	5-5/ óvoda
Applikációs képek évszakonként és témakörönként	1 garnitúra/ óvoda
B.) Matematikai fejlesztés	
Logikai készlet	1/ óvoda
Minimat garnitúra	1/ óvoda
Logikai táblák és könyvek	5-5/ óvoda
Ravensburger logikai társasjáték	3-3/ óvoda
Kirakójátékok	3-3/ óvoda

Egyéb, a szakmai munkát segítő eszköz

Eszköz	
Fényképezőgép	1/óvoda
Számítástechnikai eszközök	1/ óvoda
Videokamera	1/intézmény
Fénymásoló	1/óvoda
Szakirodalom (könyv, DVD, CD)	25/óvoda
Projektor	1/intézmény

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Alapprogram
- Óvodai nevelés országos alapprogramja
- Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés
OKKER Kiadó, Budapest 1997.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel.
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1997.
- Zilahi Józsefné-Stöckert Károlyné_Dr Ráczné Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal,
mesével
Nevelési program óvodák számára
Eötvös József Könyvkiadó, Budapest 1997.
- Helyi óvodai nevelési program Fegyvernek, 1999.
- Dr Tóthszöllősi Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában, 1994.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
Editio Musica, Budapest 1991.
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan
Gondolat Kiadó, Budapest 1975
- Napról napra a mi kalendáriumunk
Pedellus Bt., Budapest
- Dr Nagy József: az 5-6 éves korú gyermekeink iskolakészültsége
Budapest, 1980. Akadémiai Könyvkiadó
- Perlai Dezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája
Budapest Okker 2000.
- Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk
Budapest, 2001. Okker Kiadó
- Trencsényi László – Villányi Györgyné: Minőségbiztosítás az Óvodai
Nevelési programban hogyan?
Budapest, Okker Kiadó
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
Alex – typó Budapest, 1992.
- Pereszlényi Éva – Porkolábné dr. Balogh Katalin: Játék-Mozgás-Kommunikáció
Budapest Alcius Bt. 1996.
- Törzsök Béla: Zene hallgatás az óvodában
Budapest, Zeneműkiadó 1982.
- Kovács György – Bakos Éva: Játék az óvodában.
Debrecen 1997.
- Robert Fulghum: Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes.
- Zsámboki Károlyné- Eperjesy Barnáné: Az óvodai élet építőkövei
ReproLAN Kft, Sopron 2003

ZÁRADÉK

A Király-tó Óvoda és Bölcsőde 2010. április 22-én tartott nevelőtestületi értekezletén a „Kéz a kézben” helyi óvodai nevelési program módosítását (továbbiakban Kéz a kézben helyi óvodai nevelési program) a nevelőtestület döntési jogával élve 98%-os szavazataránnyal elfogadta.

A helyi nevelési program érvényességi ideje: visszavonásig
A nevelőtestület döntése alapján felülvizsgálata: 2015. augusztus 31.
Hatályba lépésének ideje: 2010. szeptember 1.

Hatálya kiterjed:

- ❖ Székhely óvoda (Kapuvár, Arany J. u. 10/A)
- ❖ Ifjúság u. tagóvoda (Kapuvár, Ifjúság u. 5)
- ❖ Rákóczi u. tagóvoda (Kapuvár, Rákóczi u. 26.)
- ❖ Mátyás k. u. tagóvoda (Kapuvár, Mátyás kir. u. 29.)
- ❖ Babóti tagóvoda (Babót, Fő u. 94.)
- ❖ Himodi tagóvoda (Himod, Fő u. 93)
- ❖ Oslis tagóvoda (Oslis, Rákóczi u. 16.)
- ❖ Vitnyédi tagóvoda (Vitnyéd, Mátyás k. u. 2.)
- ❖ Veszkenyi tagóvoda (Veszkeny, Fő u. 63.)
- ❖ Az intézmény gyermekközösségére
- ❖ Az intézmény valamennyi dolgozójára
- ❖ A szülőkre

A programot véleményezte:

Ideje:

Egyetértését nyilvánította: Király-tó Óvoda és Bölcsőde Szülői Munkaközössége
Ideje: 2010. április 20.

Egyetértését nyilvánította: Király-tó Óvoda és Bölcsőde Közalkalmazotti Tanácsa
Ideje: 2010. április 20.

Elfogadta: Király-tó Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete
Ideje: 2010. április 22.

Jóváhagyta: Kapuvár Város Önkormányzatának Képviselőtestülete
Ideje:

Kapuvár, 2010.

Szanati Jánosné
intézményvezető

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A „Kéz a kézben” Helyi Óvodai Programot ismerem és elfogadom, óvodai nevelő munkámat ennek alapján végzem:

Ssz.	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Abonyi Lászlóné	
2.	Bellovitsné Böcskei Gyöngyi	
3.	Boros Imréné	
4.	Bödörné Cserpes Katalin	
5.	Dr. Hofferné Varga Margit	
6.	Füziné Horváth Zsuzsanna	
7.	Henye Ildikó	
8.	Horváth Ervinné	
9.	Horváth Katalin	
10.	Horváth Lászlóné	
11.	Horváthné Locsmándi Erzsébet	
12.	Horváthné Varga Erzsébet	
13.	Ivánkoviczné Tóth Györgyi	
14.	Kapui Imréné	
15.	Kissné Lukácsi Mariann	
16.	Lukácsi Jánosné	
17.	Mátics Zoltánné	
18.	Menyhárt Zsuzsanna	
19.	Nagyné Bognár Zsanett	
20.	Novitsné Kovács Katalin	
21.	Nyeső Szilvia	

22.	Rádlér Szabina	
23.	Somogyi Istvánné	
24.	Szabó Béláné	
25.	Szabó Istvánné	
26.	Szakály Sándorné	
27.	Szalánczi Csabáné	
28.	Szanati Jánosné	
29.	Szigeti Andrea	
30.	Szigeti Istvánné	
31.	Szolnoki Melinda	
32.	Varga Attiláné	
33.	Varga Andrásné	
34.	Varga Endréné	
35.	Varga Istvánné	
36.	Varga Józsefné	
37.	Varga Tiborné	
38.	Vargáné Bóna Erika	
39.	Vargáné Csóka Judit	
40.	Vargáné Varga Erzsébet	
41.	Vighné Pászli Katalin	
42.	Zömbik Gézáné	

Kapuvár, 2010. április 22.

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	1. oldal
1.1. ÓVODATÖRTÉNETI VISSZATEKINTÉS.....	1. oldal
1.2. HELYI ÓVODAI PROGRAM ÍRÁSÁNAK INDÍTTATÁSA	1. oldal
1.3. NÉVVÁLASZTÁS	2. oldal
1.4. GYERMEKKÉP	3. oldal
1.5. ÓVODAKÉP	4. oldal
2. HELYZETKÉP	4. oldal
2.1. KAPUVÁR.....	4. oldal
2.2. KISTÉRSÉGI TAGÓVODÁK.....	5. oldal
2.3. A KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE ADATAI	7. oldal
2.4. TÁRGYI FELTÉTELEK	8. oldal
2.5. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	9. oldal
3. NEVELÉSI FILOZÓFIÁNK	11. oldal
3.1. ALAPELVEINK.....	11. oldal
3.2. ALAPVETŐ CÉL, FELADAT	11. oldal
3.3. A NEVELÉS KERETE	13. oldal
3.3.1. Egészséges életmód alakítása	13. oldal
3.3.2. Érzelmi és szociális nevelés, társas kapcsolatok	16. oldal
3.3.3. Anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés.....	18. oldal
3.4. A PROGRAM RENDSZERE	20. oldal
4. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG FORMÁI	21. oldal
4.1. JÁTÉK, TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	21. oldal
4.1.1. Játék.....	21. oldal
4.1.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	24. oldal
4.2. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	29. oldal
4.3. VERS, MESE	33. oldal
4.4. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉKOK	36. oldal

4.5. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	39.oldal
4.6. MOZGÁS	42.oldal
4.7. ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYŐRZÉS.....	44.oldal
4.8. AZ ÓVODA MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSGEI	48.oldal
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	51.oldal
5.1. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	51.oldal
5.2. NAPI REND	51.oldal
5.3. NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE	53.oldal
5.4. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK	55.oldal
6. AZ ELLENŐRZÉS, MÉRÉS RENDSZERE	59.oldal
6.1. GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE.....	59.oldal
6.1.1. A gyermek fejlődésének ellenőrzése, értékelése.	59.oldal
6.1.2. A gyermekcsoport ellenőrzése, értékelése.	60.oldal
6.2. A PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE.....	67.oldal
6.3. HELYI NEVELÉSI PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE.....	68.oldal
7. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI, SZOLGÁLTATÁSOK	69.oldal
7.1. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	69.oldal
7.1.1. Az intézményegységek közötti kapcsolattartás.	69.oldal
7.1.2. Az óvoda és a család kapcsolata.....	69.oldal
7.1.3. Az óvoda és bölcsőde kapcsolata.....	71.oldal
7.1.4. Az óvoda és iskola kapcsolata	71.oldal
7.1.5. Az óvoda és fenntartó kapcsolata	71.oldal
7.1.6. Az óvoda és egészségügyi intézmények	72.oldal
7.1.7. Az óvoda és közművelődési intézmények.....	72.oldal
7.1.8. Szakmai szervezetek	72.oldal
7.1.9. Civil szervezetek.....	73.oldal
7.2. AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI	73.oldal
7.3. ÉRDEKEGYEZTETÉS, ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS, ÉRDEKVÉDELEM ...	74.oldal
8. ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE.....	75.oldal
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	80.oldal

ZÁRADÉK	81.oldal
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	82.oldal
TARTALOMJEGYZÉK.....	84.oldal
MELLÉKLETEK	86.oldal

Mellékletek

1. sz. melléklet Etikai kódex
2. sz. melléklet Bölcsőde nyilatkozata
3. sz. melléklet Szülői véleményezés
4. sz. melléklet KT véleményezés

